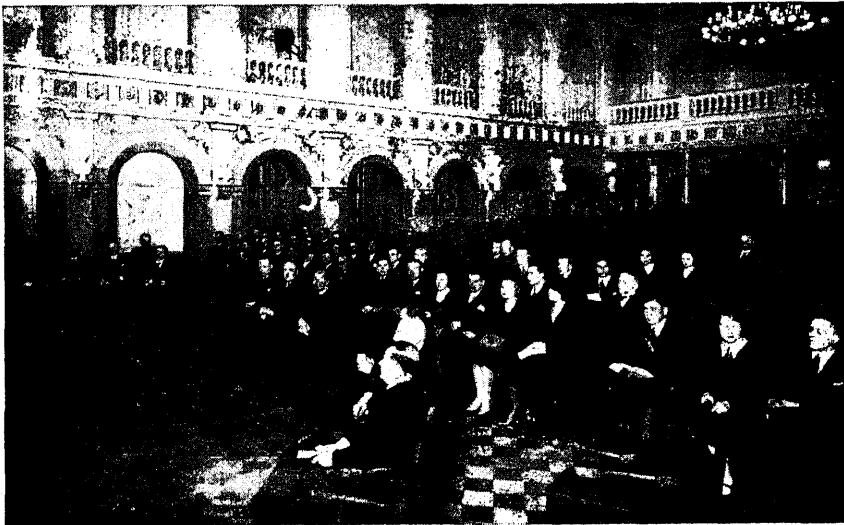

ÜLIÕPILASLEHT

*Tamara Kõõks
Tartus*

Nº 8

MIHKLIKUUL

1930

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse

väljaandel ilmuvad :

„Päevaleht“ kui rahvuslik, vabameelne, kodanlik, poliitiliselt erapooletu igapäev ilmuv ajaleht. Kõige suurem, loetavam ja mõjuvam ajaleht Eestis.

„Laste Rõõm“ kui ainuke iseseisev lasteajakiri Eestis.

T. E. K.-Ü.

GRAAFIKATÖÖSTUS

valmistab kõige kiiremalt, odavamalt ja maitserikkamalt igasuguseid aktsidents-, raamatu-, kivi-, offset- ja rotatsioon-trükitöid, klišeid ja raamatukoitmistöid.

T. E. K.-Ü.

RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALILADU

S.-Karja t. 23 ja Pikk t. 2

on kõige suurem, täielisem ja valikurikkam Eestis.

TALLINNA EESTI KIRJASTUS-ÜHISUS ASUB TALLINNAS PIKK TÄNAV NR. 2, OMAS MAJAS.

TELEFONID : „Päevalehe“ ja „Laste Rõõmu“ talitused 3-11 ja 23-54.
Graafikatööstuse kont. 11-08. Raamatukauplused 15-13 ja 4-94.

Ilmus trükist.

P. BONFANTE

Ilmus trükist.

Rooma õiguse ajalugu

3-nda täiendatud väljaande järgi tõlkinud ERNST EIN, Tartu Ülikooli õigusteaduskonna õppeülesandefäitja. 528 + XII lk. + analüütiline nimestik.
Hind 8 kr. 75 senti.

«Käesolev käsiraamat taotleb eesmärgi pakkuda rooma õiguse arenemise üldist kasvatist nii tema allikais kui ka tema avalikes ja erainstituutides».

AUTOR.

«Teose eesti keelde tõlkimiseks valimisele loodan eriteadlaste ja asjatundjate heakskiitu ilma pikemata, sest raamatu autor on sedavõrd tuntud teadusilmas...»

TÕLKIJA.

Tõlge on korraldatud vastavalt meie ülikooli õppekavadele ja loengute ulatusele.

SAADAVAL PARIMAIS RAAMATUKAUPLUSTES.

Pealadu:

AKADEEMILINE KOOPERATIIV

TARTU, JAANI T. 7, TEL. 63.

L
I
V
O
N
I
A

ÕLU
MÕDU
LIMONAD

TARTUS, KALDA 5/6 TEL. 2-38

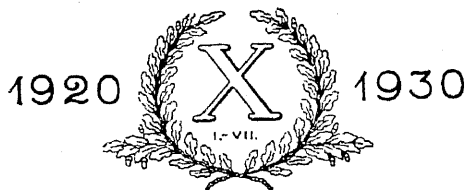
Iga tudeng nõuab ainult
EESTI ÕLUT.

Tehase saadused tuntud kõrges
häädukes!

O.ü. „Emlo“

Likööri- ja napsivabrik
Tallinn, PIKK 17. Tel. 43108.

EESTI KOMMERTS PANK

PEAPANK:

Tallinnas, Suur Karja tän. 7.

OSAKONNAD:

**Haapsalus, Narvas, Pärnus, Petseris, Tartus,
Valgas, Viljandis.**

Telegr. aadress: — „KOMPA“.

Sissemakstud põhikapital Kr. 1.400.000.—

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

SOOVITAME:

trikoo-
ja nahkkin-
daid, koetud svea-
teri, kaelašidemeid, triik-
särke, jalutuskepe, kraesid, sokke jne.

MOE- ja PUDUKAUBAD

SUUREL JA VÄIKSEL ARVUL

B. GENSS & POJAD

Tartus, Kütini 8. Telef. 5-17.

Hamburg- Ameerika liinil

**Resk- ja Lõuna
Ameerikasse**

kui ka kõigisse maailma
jagudesse iga-aastased
kosutus- ja lõbureisid

Lähemalt

CARL F. GAHLNBÄCK'i

juures.

Tallinn, Vana Viru 11.

Telef. 81 ja 704.

A. TÕNISSON & Ko.

SUURIM TÖÖSTUSLIK JA KAUBANDUSLIK ETTEVÕTE ERIALAL.

TALLINNAS, Rüütli 28/30.

TARTUS, Aleksandri 1.

Tallinna telef.: kabinett 25, kontor 4-60, eratelefon 11-83. — Tartu telefon: 2-70.

TÖÖSTUSE OSAKOND:

keskküte, vesivarustus, kanalisatsioon: majadele, saunadele, supelasutistele, meiereidele jne. Kaevude puurimine jõuga. Autogeeniline metallide keetmine. Sepa- ja masinatööstus.

L A O D:

Meie ladudes on alati saadaval suuremal arvul kõiki meie tööstuse alasse kuuluvaid materjale, nagu: torud, mustad ja tsingitud. Katla-, malm-, shamott- ja tsementtorud ja neile kuuluvad ühendusosad. Vannid, klosetid, köögikaunid, armatuurid, kraanid, ventiilid. Käsi- ja jõupumbad, sügavvee- ja harilikkudele kaevudele jne.

Tartu Eesti Majanduse Ühisus

TARTUS, Holmi tän. nr. 12-18. Telef. 10, 2-61 ja 10-70.

OSAKONNAD: Tartus, Võru tän. 4, tel. 10-30 ja Räpinas, tel. 33.

* *
*

Suurem ühistegeline ostu-müügi ühisus Eestis.

Kauba läbimüük aastas Kr. 2.725.000.—

Omakapital „ 270.000.—

L a o s: põllumajanduslikud-, raua-, naha- ja koloniaalkaubad.

EESTI LAENU- & HOIU-ÜHISUS TARTUS.

ASUTATUD 1902. A.

ESIMENE EESTI ÜHISPANK

ASUTATUD 1902. A.

Võtab raha hoiule ja annab laenusid.

Ostab ja müüb välisraha.

Čekid Soome, Läti, Rootsi, Inglise, Saksa, Prant-
:: suse, Ameerika ja Helveetsia valuutas. ::
Kodumaal ühendused kõigis kohtades teiste kre-
diitasutustega.

Kõik pangaoperatsioonid.

Uuemate nõuete järele kindel varakammer. Koduseks rahahoidmiseks ilusad hoiukarbid.

Tähtsamate arvete seis 1. aug. 1930. a.

Omakapitalid	Kr. 422.300.—
Hoiusummad	Kr. 3.179.600.—
Laenud	Kr. 3.274.200.—
Liikmete lisavastutus	Kr. 824.600.—
Bilanss	Kr. 4.970.600.—

Agentuurid: Kindlustusselts „EETTI“.
Esimene Eesti Kinnituse Selts „EKS“.

Semestri algul pakume uudisena:

ED. TASKA KUNSTATELJEE NAHTÖID:

märkuste raamatuid	lugemise kaani ja paelu
nimekaardi taskuid	mälestuse- ja päevaraamatuid
peegleid	plokke
pildi-, kirja-, kaardi- ja võtmevaske	paberossi karpe
automaatselt avanevaid	kirjahoidjaid
tikutoose	külaliste raamatuid
suitsu- ja tuhatoose	albume
	jne.

EESTI PUNASE RISTI NAHTÖID:

albume, rahataskuid, lauamappe, päevikuid, plokke, karpe jne.

Peale selle uuendatud valik kirjutusmaterjali ja raamatuid. Odavad loenguvihud — 15 senti, täitesulepead 1—15 krooni.

Iga akadeemlane ostab oma kaubad ainult oma kauplusest!

AKADEEMILINE KOOPERATIIV

TARTU, JAANI 7, TEL. 63. AVATUD KELLA 8—18-ni.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

Algava semestri lävel...

Tuleme kokku jälle Emajõe linna, tulevad siia ka need, keda esmakordselt haarab oma rüppe meile kõigile armsaks saanud vana alma mater.

Tuleme kokku kui vanad tuttavad, sõbrad, ulatame käe noortele ja ristime neid nimega, mida ise kanname — kaasvõitleja.

Tulevad paljud seks, et veel viimset aastat olla alma materi kodanikud, veel enam on neid, kel eelolev aasta on üks vahemaadest pikema õpiteekonna ahelikus.

Aga mõtelgem kõigepealt neile, kes uustulnukatena astuvad üle ülikooli läve. Neile noortele tahame midagi ütelda, mis pakitseb südamel, mis, võib-olla, meilegi kunagi varem öeldud.

Teie, noored — teadke, et nüüdsest peale kuulute ühise pere liikmeskonda. Lähema sõpruskonna otsimisel viivad teie teed lahku eri organisatsioonidesse, kelle muresid — rõõmusid jagate. Kuid teadke, et vaatamata sellele käite ühist teed — ühise üliõpilaskonna ühist teed. Seda tahame ütelda.

Aga ka teid — vanemad kaasvõitlejad — kandku oma teotsemistes ühise üliõpilaskonna üldhuvid, ärgu olgu neist üle eri organisatsioonide, eri rühmituste huvid.

Kui kevadsemestri lõpul vastselt ametisse asunud IX Üliõpilaskonna Edustus algas oma tööd leplikkuse vaimus, siis usume kindlasti, et see nii kestab. Ka «Üliõpilasleht» on alati oma sihiks seadnud, olla terve üliõpilaskonna häälkandjaks, olla üliõpilaskonna organiks, mis igale kaasvõitlejale ühesuguselt lähedal seisab. Kui on olnud sest sihist kõrvalepõikeid, siis tunnistame neid möödunuteks, mis korduda ei tohi. Kui meid ikka ja alati, vankumatult, kannab see kindel arusaamine, et oleme ühise pere liikmed, kui enesele aru anname, milleks see meid kohustab — siis käime õiget rada.

Sub hoc signo vinces — Eesti Üliõpilaskond.

Üliõpilaskonna Edustuse märgukiri Ülikooli Valitsusele õppemaksu tõstmise asjus.

Ülikooli õppemaks on tõstetud. Kõige kiuste ja vastu küllalt selgitatud olukorrale sündis see. Kui kevadel teatavaks sai Haridus-Sotsiaal ministeeriumi kavatsus ülikooli õppemaksu tõsta, koostas Üliõpilaskonna Juhatus Edustuse heakskiitmisel alljärgneva märgukirja:

Kuna Haridus- ja Sotsiaalministeeriumi poolt on üles tõstetud õppemaksu kõrgendamise küsimus, siis palub Üliõpilaskonna Edustus Ülikooli Valitsust enne küsimuse lõplikku otsustamist ära kuulata järgnevaid Üliõpilaskonna seisukohti ja soovivaldusi.

Eelmisel õpperaha tõstmise korral (I. sem. 1927. a.) asus Üliõpilaskond seiskohal, et õpperaha tõstmine mõjub takistavalt õpihimulistele, sundides neid majanduslike raskuste pärast ülikoolist eemale jääma. Et need Üliõpilaskonna kartused olid küllaldaselt põhjendatud, näitavad järgmise tabeli arvud, mis võetud ülikooli 10. aastapäevaks ilmunud albumist „E. V. Tartu Ülikool 1919—1929“.

Aastad	Astus ülikooli	Lahkus		Oli üliõpilasi aasta 1. det.
		enne kursuse lõpetamist	kursust lõpetades	
1925	1220	720	320	4594
1926	1400	927	350	4717
1927	1044	1198	305	4258
1928	1222	1126	311	4043
1929	1230	1137	323	3713

Nagu tabelist näeme, on meie üliõpilaste arvu kulminatsioonipunktiks olnud 1926. a. 4717 üliõpilasega. Üliõpilaste arvu suur langus järgneb just 1927. a. õppemaksu tõstmisele. Õppemaksu tõst-

misest peale suureneb ka üliõpilaste arv, kes lahkuvad ülikoolist enne studiumi lõpetamist. 1927. a. see arv isegi ületab ülikooli astunute arvu. Paljudel üliõpilastel õppemaksu tõstmine on nähtavasti sedavõrt raskendanud majanduslik olukorda, et neil enam polnud võimalik jääda Tartu, ning olid sunnitud katkestama õppetöö, eriti neis teaduskondades, kus kohalviibimine paratamatu.

Samal ajal võime tähele panna ka ülikooli lõpetajate arvu järele kahanemist, kuna suurenenud majanduslikud raskused viivitavad või täiesti sunnivad katkestama õppetöö isegi lõpetamise eel.

Ülikoolile aga ei toonud õppemaksu kõrgendamine kuigivõrt tulu. Nii oli ülikoolil sissetulekuid õppe- ja matriklmaksudest: 1925 a. — 313.396 kr. 63 s., 1926/27 a. — 322.536 kr., 1927/28 a. 358.948 kr., 1928/29 a. — 335.235 kr.

Kuna 1929/30. a. üliõpilaste arv tunduvalt vähenenud, võib oletada, et see summa veelgi kahanenud.

Siit selgub, et õppemaksu tõstmine temale omistatud otstarvet — tõsta ülikooli sissetulekuid — ei täida. Kõik andmed näitavad, et loodetav tulu oli ainult lühiajaline, kuna üliõpilaste arvu vastavalt vähenedes, tulude summa langeb peaaegu endisele tasapinnale.

Ülikooli kulud seejuures olenevad vähe üliõpilaste arvust. Asutiste täienemise, koosseisude suurenemise jne. tõttu on ülikooli kulud, vaatamata üliõpilaste arvu vähenemisele, isegi suurenenud.

Nii olid ülikooli kulud: 1926/7 a. — 2,080,321 kr. 16 s., 1927/28 a. — 2,153,700 kr. 95 s., 1928/29 a. — 2,417,491 kr. 00 s. Kuna vaatamata üliõpilaste arvu langusele ülikooli kulud osutavad suurenemise tendentsi, läheb üksik üliõpilane ülikoolile rohkem maksma kui varem.

Ka ülikooli õppejõudude arv pole viimastel aastatel sugugi vähenenud, küll aga näidanud pidevat suurenemise tendentsi. Nii oli ülikoolis õppejõududena, assistentidena ning muude abijõududena ametis 1925 a. — 263 is., 1926 a. — 276 is., 1927 a. — 281 is., 1928 a. — 305 is., 1929 a. — 306 is.,

Viimased aastad pole üliõpilaste majanduslikku ellu toonud mingit paranemist. Üliõpilaste õpitingimused on praegu palju halvemad kui olid enne sõda ning isegi iseselsvuse esimestel aastatel. Sellekohastel andmetel oli 1921 a. üliõpilase keskmine kuuväljaminek 25—45 kr., nüüd on see aga mitmekordselt suurem. Sissetulekud seejuures pole kuigivõrt suurenenud, küll aga on üldiselt tõusnud raha väärtus.

Üliõpilaste majandusliku seisukorra selgitamiseks ja vastavate andmete muutmiseks korraldati üliõpilaskonnas käesoleva semestri algul ankeet, mis aga oma kiire iseloomu tõttu kujunes kohapealseks, ning puuduvad andmed üliõpilaste kohta, kes viibivad Tartust eemal. Kuid seda reljeefsema pildi saame just nende üliõpilaste majanduslikust seisukorrast, kes teotsevad otsekohe õppetöoga.

Ankeedi andmetel on üliõpilase praegune keskmine kuu väljaminek 65,42 kr., sissetulek 61,40 kr., kusjuures paljud on sissetulekutena arvestanud ka laene. Võib uskuda, et väljaminek isegi kogusummas on suurem, sest paljud üliõpilased pole arvestanud riietust ja jalatõusid otsekoheste väljaminekute hulka. Need saadakse harilikult vanemalt või hooldajalt peale igakuise tegeliku väljamineku. Kui kõik tarvilikud väljaminekud rahasse ümber arvestada, tuleb kuu väljaminek hinnata umbes 80 kroonile ning puudujääk, mis tuleb katta laenudega, oleks veelgi suurem.

1926 a. korraldatud ankeedi järgi oli vastavalt: kuu väljaminek — 63,87 kr. kuu sissetulek — 70,53 kr.

Olukord on muutunud üliõpilase kahjuks, väljaminekud on suurenenud, sissetulekud vähenenud; võib uskuda, et siinkohal õppemaksu tõstmisel ei puudu oma mõju.

Väljaminek jaguneb järgmiselt: korter — 21,73 %, 20,66 %, kogu väljaminekust, söök — 37,74 %, 20,66 % kogu väljamin kust, õppemaks, õppeabinõud — 15,10 %, 12,20 % kogu väljaminekust riietus, muud kulud — 25,43 %, 36,65 % kogu väljaminekust.

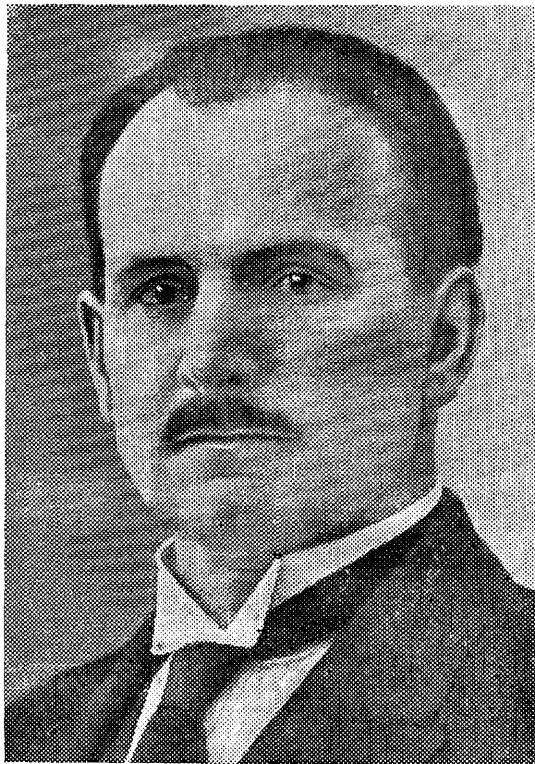
Siit selgub, et väljaminekud on suurenenud korteri ja söögi arvel, mis on seletatav üldise elukalliduse tõusuga, ning kõrgendatud õppemaksu arvel. Selle tagajärjel oldi sunnitud kokku tõmbama kulusid riietuselt ja muudelt kuludelt.

Teenistuses on üliõpilastest 37,4 %, neist 45,34 % alalises ja 54,66 % juhuslikus teenistuses. Tegelikult on aga teenistuses olevate üliõpilaste arv suurem, sest suurem osa neid asub väljaspool Tartut; ankeet oli aga peamiselt kohapealne. Kui ametniku keskmise palgana arvestada 70—80 krooni, siis selgub, et see suudab katta ainult elatisminimumi, kuid erakordseteks väljaminekuteks sellest ei jätku, ja kui üliõpilased sellest omale veel ülikooli õppemaksu ja muud õppetöoga ühenduses olevad kulud kokku hoiavad, siis on see nüüdki juba suurte pingutustega seotud.

Teenistust vajab 55,17 % üliõpilasi. Ka siin võib oletada, et nende % on

Prof. Peeter Põld ✦

Saabus uskumata teade — prof. Peeter Põldu ei ole enam. Jäävad vaikselt seisatama need, kellele lahkunud oli lähemaks teejuhiks oma stuudiumitöö juures, leinas kummardab terve üliõpilaskond oma suure õpetaja kiristu ees. Heidame pilgu lähemasse minevikku, otsime eesti alma materi sünnipaika ja meie jõuame prof. Peeter Põllu nime juurde. Võib-olla ei oska meie kujutada olukorda, milles sündis meie eesti ülikool. Meie ei mõistaks nagu, kuidas üldse oli võimalik peaaegu ei millestki luua, võiks öelda, üle öö meie eesti alma materit. Aga meie suudameseda süisiki mõista, mõista täiel määral — eesti ülikooli asutamisel ja selle algaastail oli ju tema juhiks, organisatoriks ja sihinäitajaks prof. Peeter Põld. Ja see ütleb kõik.

Prof. P. Põld on sündinud 1878. aastal Virumaal

ja organiseerimistöödest võttis kadunu agaralt osa, olles ülikooli algusest kuni 1925. a. selle kuraatoriks. Hiljem, 1925–1927, näeme prof. Põldu prorektori kohal. Ülikoolis täitis alates 1920. a. pedagoogika professuuri. Oma otsekohese õppetöö kõrval jätkus lõpmatu energiaga varustatud töömehel aega teotseda poliitilisel alal, kaasa töötada, olla juhiks mitmesugustes seltskondlikes üritustes. Kadunu oskas vaimustada, kaasa tõmmata teisi. Ja eriti hinnatav oli tema juures sõnade ja tegude haruldane kooskõla. Kõneles vaid sellest, milles ise veendunud oli, õpetas vaid seda, mida ise tõeks pidas, mille järele ise elas, oli oma veendumustes vääramat, kõikumatult kindel.

Keset paremat meheiga kustus raske kannatuse järele suur ja väsimatu töömees, kellest veel nii palju oodata võis. Tühjaks jääb tema koht, asendamatuks kauaks ajaks.

Tulevad kokku jällegi noored pedagoogilisele kutsele ettevalmistajad, ei tule nende keskele enam iialgi see, kes oli neile teejuhiks, isalikuks nõuandjaks, eeskujuna oma tegudes kõige väiksemate üksikasjadeni.

Raske ja valus on seista lahtise haua ääres, milles igavese puhkepaiga leiab kadunud professor Peeter Põllu maine põrm. Sügavas leinas mälestab eesti üliõpilaskond jäädavalt lahkunud lugupeetud professorit.

Jõhvi kihelkonnas. Õppis Tartu ülikooli usuteaduskonnas, mille lõpetas 1906. aastal cand. theol. astmega. Astus üliõpilase põlves Eesti Üliõpilaste Seltsi, kelle vilistlasena kuni surmani seltsile sooja südamega kaasa elas. Pärast ülikooli lõpetamist siirdus pedagoogilisele tegevusele, olles esimese eesti tütarlaste keskkooli õpetajaks ja hiljem selle juhatajaks kauemat aega Eesti vabariigi sünniaastal oli lühemat aega haridusministriks. Eesti ülikooli asutamisest

suurem, sest ankeedile vastanud on enmikus organiseeritud üliõpilased, kuna organiseerimatute seast seda on teinud ainult üksikud. Viimaste hulgas on aga palju neid, kes just majanduslikkude raskuste pärast on sunnitud olnud loobuma organiseerumisest.

Ankeedist selgub, et igal üliõpilasel keskmiselt on 255 krooni võlga. See näib ka tõenäolisena, sest näitena võib tuua ainuüksi Eesti Laenu- ja Hoiuühisust, kus võla summa üliõpilastele 30 miljoni sendini pikaajalise laenuna, peale selle veel lühiajalised vekslivõlad. Seejuures on õpilaenuks võetud summa näidanud järjekindlat suurenemise tendentsi. Nii oli 1925. a. E. L. ja H. Ühisuses õpilaenu 358 üliõpilasel kokku 84,743 kr. ehk keskmiselt 237 kr. isikult 1929. a. aga juba 806 üliõpilasel kogusummas 300.000 kr. ehk keskmiselt 374 kr. isikult. Seega on laenajate arv kui ka laenusumma üksikule isikule mõne aasta kestel tõusnud kahekordselt, samal ajal kui üliõpilaste arv on tunduvalt vähenenud. Priiskamine üliõpilaskonnas aga pole vahepeal suurenenud, vastuoksa — see on märksa vähenenud, ning kogu üliõpilaselu muutunud kõigiti tagasihoidlikumaks.

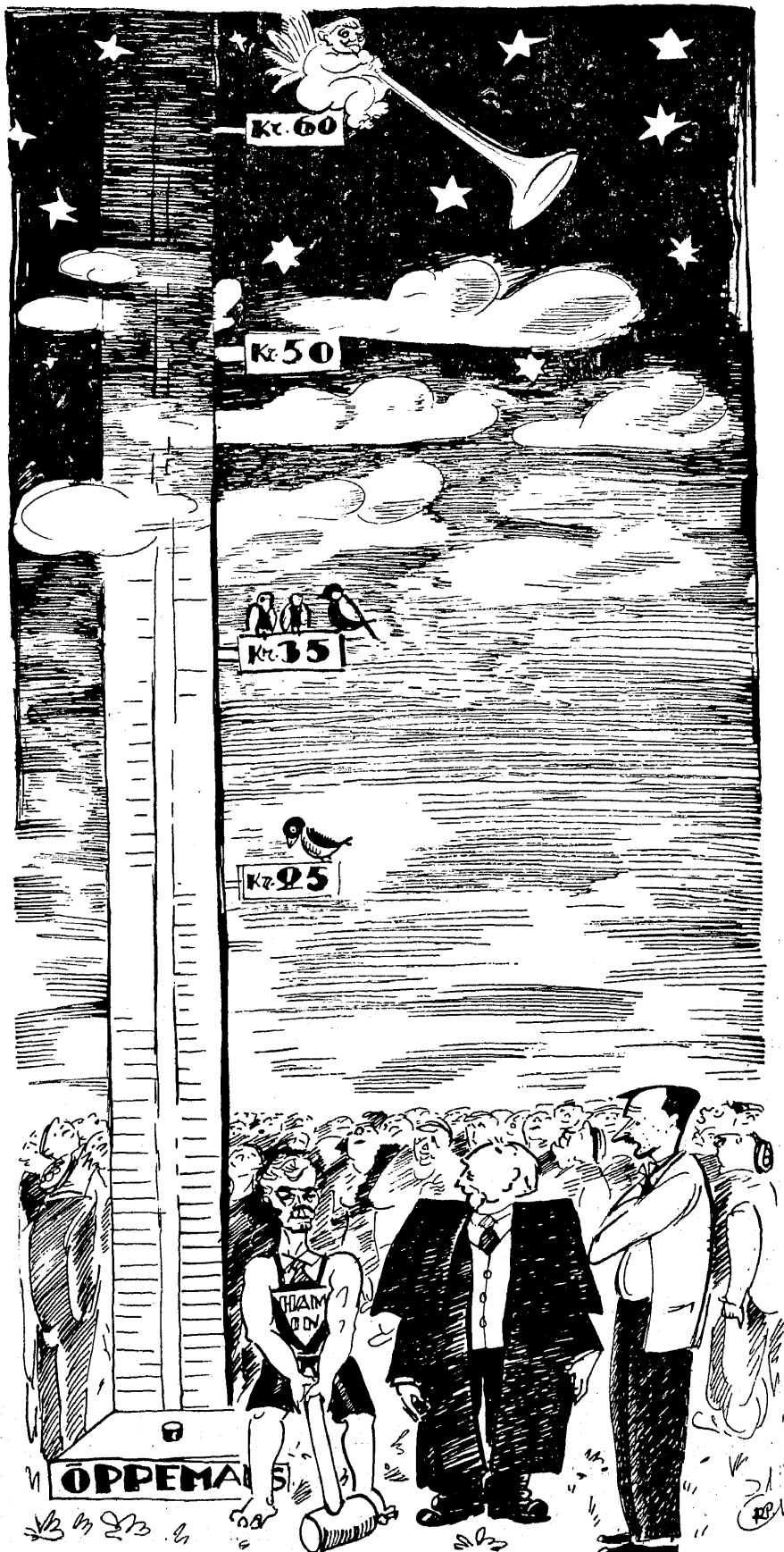
Suvistelt hariduskordite päevadelt:

Ülikooli õppemaksu üleslõõtmine.

Üliõpilastest on abielus 12,55% Neil lasuvad peale isiklikkude väljaminekute veel perekonna eest hoolditsemine.

Üliõpilaste vanemad on elukutselt: töölised — 41,1%, põllupidajad — 24,24%, ametnikud — 13,35%, töösturid, majaomanikud jne. — 14,07%, muud elukutsed — 7,24%.

Siinkohal kriipsutaksime alla asjaolu, et suur % vanemaist kuulub varanduslikult kehvade liiki. Töölise ja suurema osa ametnikkude sissetulekud vaevalt küünivad elatismiinimumi rahuldamiseks, ja põllupidaja selsukord on Eestis praegu väga raske, eriti peale viimast ikaldusaastat ja praegust põllu- ja karjasaaduste hinna langust. Suur protsent põllupidajaid on meil veel asunikud, kellel tasuda riigivõlad ja endised jõukad taludki ägavad võlgade all. Isegi keskmine talu kuni 30 ha, milliseid meil Eestis 76,51% kogu talunditest, ei suuda praegu anda kuus 70 kr. perepojale või tütrele ülikoolis õppimiseks, ilma et selle juures talu majapidamine ei kannataks. — Meie ametniku keskmine kuupalk on 70—80 kr., millest pole midagi enam võimalik võtta pojale või tütrele ülikoolis õppimiseks. Kõnelemata veelgi vähemapalgalisist käsi- ja lihttöölisist, popsest jne. — Parem as olukorras on vanemad ainult 14,07% üliõpilastel, see on aga õige väike arv, millega palju ei saa arvestada.

Ankeedist selgubki, et vanemate seisukorda on märkinud: raske — 31,3% juures, keskmine — 28,25% juures, hea — 1,38% juures. Küsimusele pole vastanud 39,07%.

Kui eelmine kord õppemaksu tõsteti, siis kavatseti seda teiselt poolt korraldada stipendiumite ja õppemaksust vabastamiste arvu suurendamisega. Kuid määratavad stipendiumid, ka kõige suuremad praegusel kujul, ei anna küllaldast toetust üliõpilasele ühelt poolt, ega ole teiselt poolt majanduslike olukordade juures vahed niivõrt lahkuminevad, et nad õigustaksid ühede stipendiumite muretsemist teiste õppemaksu suurendamise teel.

Ülikooli õpperaha tõstmine suurendaks üliõpilaste väljaminekuid, sundides enamiku juures nii kui nii puudujaägiga koostatud eelarvet tasakaalu viima uute laendudega, otsima teenistust, ja neid, kel sarnased võimalused puuduvad, jääma ülikoolitööst eemale. Teenistus, teenistuse otsimine, kui ka laenuid ja nende korraldamine, mis seotud suure ajakulu ja rahuliku õpingute meeoleolu kaotusega,

halvab edukat ning tagajärjekat õpetööd, omal erialal ning pikendab tunduvalt õppeaega.

Ühtlasi võib aga peaaegu kindlasti arvata, et praeguse majandusliku olukorra juures õppemaksu tõstmisega loodetavaid tulusid ei saavutata, küll aga võetakse paljudel teadusehullustel noortel kõrgema hariduse saamise võimalus ning sunnitakse paljuid kehvemaid üliõpilasi oma alatud õpinguid katkestama.

Eeltoodud olukordi ja motiive arvese võttes, ning ühtlasi märkides asjaolu, et Tallinna Tehnikumis, mis meil ka kõrgemaks õppeasutiseks, on õpperaha semestris 35 krooni ning paljudes välismaa ülikoolides (näit. Soomes, Prantsusmaal jne.) õpperaha kui sarnast üldse ei tunta, ei pea Üliõpilaskonna Edustus võimalikuks õppemaksu tõstmist ja palub Ülikooli Valitsust seda küsimust eitavalt otsustada.

* * *

Ülikooli Nõukogu, kus õppemaksu kõrgendamise küsimus

Sotsiaal- ja Haridusministeeriumi soovil varsti peale Üliõpilaskonna Edustuse eeltoodud märgukirja esitamist Ülikooli Valitsusele, arutusel oli, jättis Üliõpilaskonna Edustuse palve õppemaksu mitte tõsta tähelepanemata ning otsustas rektoraadi ettepanekul õppemaksu kõrgendada 10 kr. võrra semestris, millega loodetakse parandada ülikooli üldist majanduslikku olukorda. Kuigi seekordne õppemaksu kõrgendamine ei paista erilisel suurena, ei jäta see siiski kahtlemata oma mõju avaldamata üliõpilaste nii kui nii majanduslikult raskele seisukorrale. Mõnegi haridusjanulise noore peletab see ülikoolist eemale ning paljudelt võtab võimaluse süüa paari kuu kestel sooja lõunat.

Konverentsi päevilt.

Eeltööd SELL-i konverentsiks algasid meil kokkuvõtte all. „Delegatsioon“ läpiti kokku kaasvõitlejais Tartust ja üle lahe — Soomest, sealviibivaist eesti tudengeist. Kokku andis see kombinatsioon päris korraliku arvu — seitse inimest. Peale selle sõitis ühes meiega keskbüroo juhataja Korraldati küll ka sel puhul ekskursioon Soome, kuid osavõtjaid ei leidunud. Kokkuvõtteid: sündis on ju hõimupäevad Soomes! (Viimast tuli mainida vabanduseks Soomes nii mitmel puhul soomlaste imellevate küsimuste peale, miks ei olevat Eestist ühes ainustki „huvireisijat“).

Sõidul oli lätlastel ja leedulastel suured delegatsioonid, mis veel mõne huvireisijaga täiendatud, kuna meie pere ainult paari-kolme liikmeliseks oli kokku kuivanud. Nii see tuligi, et Üliõpilaskonna esimees Tallinnas mureliku näoga ringi käies kord oma rahvast otsis küll laevalt, küll linnast, kellest viimased alles hommikul Helsingisse jõudes üles leidis.

Süngehommik mattis Helsingi juba niigi raskepärase silueti raskemeelsuse loori; ja kui veel varase aja tõttu peale ühe „oma mehe“ ainult paar soomlast sadamasse oli kogunud, siis astusid õige ükskõiksele maale. Kuid kogu linn oli alles tühi.

See oli 12. mai, ja samal päeval soome tudengid pühitsevad „Snellmanni päeva“; peavad kalliks selle, nende suure mehe mälestust ja ammutavad sellest uut energiat oma patriofismile. On võimas ja meelikõitav see toiming. Rivistuvad lippude järgi

osakonnad, AKS ja üliõpilaslaulukoor; marss Snellmanni mälestussamba juurde laulu ja määratu rahvahulga saatel; pärg lilledega ehitud mälestussamba jalale, tuline kõne, laul. Ümbrus on rahva meri, ja on näha, et peale tudengite suurel hulgal sellest osa võtab muid kodanikke. Elad kaasa sellele samasuguse innuga ja nagu kahju hakkab, et meie tudengitel see õilis komme alles puudub, oma suuri mehi meelde tuletada — traditsiooni või võimaluste puudumine?

Kui see pidustus nähtavasti pea kõik tudengid välja ajas, siis mõõdukas konverentsi avamine ainult mõne üksiku kaasvõitleja osavõtul peale ametlike esindajate ning auvõraste — presidendiga eesotsas. Ja tervitused õeldi tühjale saalile, samuti kõik lootused ning soovid ühise töö eduks. Juhataja rabeleb saksa keelega vaatamata abide ja sekretariaadi energilisele toetusele, ning (vägeva lõppakkordina mõeldud) „Gaudeamus“ kohmetust klaveri kaasmängust saadetuana sureb vaikselt kustuva unissoonis näol.

Kõige palavamaks kujunes töö üldkomisjonis just Poola üliõpilaskonna SELL-i vastuvõtmise küsimuse otsustamisel. Leedulaste poliitiline vastolu, mis kõvasti üle kandunud üliõpilaskonda, lätlaste solidaarsus nendega, need tegid raskeks asjaajamise. Ei jõutud lõpule selle küsimuse otsustamisega ettenähtud ajaks, ja konverentsi lõppistung lükatki edasi ära-sõidu päevale Helsingist. Läbirääkimised eraviisil jätkusid kogu tee Tu-

russe, seal, ja tagasigi sõitsid komisjoni liikmed varem Helsingi, et asjale lahendust leida. Neis läbirääkimistes see „töö“ seisiski, milles meie esitaja kõige suuremat ja algul asjatut vaeva nägi, et igasuguseid oleviku ja mineviku nükkedit tasandada. Kurtsid, et algul leedulased teda ei usaldanud, nagu oleks temal mingi oma seisukoht või tagamõte nende läbirääkimiste pidamiseks, suure vaevaga sai siis lõpuks nende usaldust võita. Kuid „küpseks“ seda asja siiski ei saadud, ei vormilistel põhjustel ega siiski püsima jäänud eri seisukohtade tõttu. Ametlikku liidu liiget Poolast seekord ei saanud. Teistes komisjonides valitses enam-vähem üksmeel (lätlastest kurdeti, et need enne tublisti manööverdavad, enne kui üldise seisukoha omaks võtavad) ja lisaks sellele tuttav maadlemine SELL-i ametliku keelega, mille suhtes põhjapoolsemad liikmed „eesõigustatud“ olukorras esinevad.

Päevakord oli nii tihe, et vaevalt said ringi vaadata; ikka oli mingisugune komisjoni istung, vastuvõtt mõnes õppeasutises, lõuna- pidu- või muidu-sõök. Nii ei saanudki kuigi korralikku muljet linnast ega selle vaatamisväärsust paikadest. Vahelduseks oli ainult väljasõit Suomenlinna, matk sauna, mis eeskujulik ja kohvik „Allppila“, kus vedeti esimene õhtu juba väga mugavalt ja lõbusalt. Vastuvõtu küllalistele korraldasid ka tehnikat ülikool, kaubanduse ülikool ja Turu ülikool. Mugavad koosviibimised orkestri või laulu saatel. Laul-

di ka meie heliloojate töid, milledest kõige sagedamini esines M. Hermann'i „Meeste laul“. Soome oma helitöödest kanti ette igal vastuvõtul kas Sibeliusi „Finlandiat“ või Genetzi „Terve Suomi“. Need kaks tööd on nähtavasti soomlaste raudvaraks.

Järgmisel päeval pühitsetesid soome tudengid kevadpüha nagu pühitseme meie l maitulekut Keskpäevanerongikäik Kaijonpuistole, avarale mere-rannale ei jäta seda muljet, mis meie leegitsevate tõrvikute paraad sumeddas kevadöös. Tõrviku leek, see valguse võidu sümbol pimeduse üle, see puudub, ja tundub kui kaotaks palju sellega kogu tervitusprotseduur. Muidu on see küll pidulikult: osakonnad lippudega, kõned, ettekanded üliõpilaskoorilt ja orkestrilt.

Õhtul järgnevad samasugused külaskäigud osakondade vahel nagu meilgi org-ides. Siin juba lööb soome tukkuv temperament lõkkele. Puupüsti täis on kiilutud osakondade ruumid vahelduvaist tudengeist; näed siin-seal mõnd hõimupäevadel kohatud nägu. Orkester mürtsub ja sõsarad ning velled vihuvad tantsu räiskiilutud põrandal et higi nõretab. Ja kuumus on ka maksimaalne. Kui veel polka helid kostavad, läheb soomlane marru: viis, kuus korda järjest peab orkester uuesti algama.

Kõrvaltubades on vähem tantsu-himuline mass väga mugavas poosis, „mugavas“ meeleoluski. Tekib äkki

sama kiirelt lahenev kokkupõrge kahe velle vahel, ja siin-seal istub mõni tütarlaps rahulikult poisil süles ega tee väljagi ümberringi keerlevast massist.

Külaskäik Turusse pakkus vaheldust. Algul võoras vaade raudteelt kõidab omapäraga, kuid hiljem muutub tüütavaks. Turu. Kõik võrdlesid teda Tartuga. Ja tundus ka tõepoolest kodusem kui Helsingi. Sama tüüpi kui Tartugi, ainult veidi avaram. Keskest läbivoolav Aura on suurem kui Emajõgi, toomkirik püsib alles, kuna meil on sellest ainult varem, vaatamisväärne Turu loss, jumalik rannasaarestik; kuid Toomemägi meil annab rohkem võluvust, seal täidab selle aset mingisugune kungas keset linna, kus asub valge naise kuju, mille pähe Turu tudengid 1. mai öösel suure tudengimütsi asetavad. Turu loss on vaatamisväärne eriti selles asuva muuseumi tõttu ning toomkirik on jõuline ehitus, seest maalidega ilustatud, kuna võlvide all asub mitu ajaloolist matusepaika.

Ka Turu tudengid kolme Paavoga eesotsas (Paavo I, II, III-üiksteisele järgnevad Turu üliõpilaskonna kuraatorid) on kodusemad, ja vastuvõtud ning pidusöögid mõõduisid kodusemalt kui Helsingis, ka matkad välja linnast. Oli kõigiti „hauskam“ ja lahkumine Turust oli südamlük; saatmas (nagu vastuvõtmaski) oli palju tudengeid ning majaema kinnitas rinda

külalistele veripunaseid roose. Rongvajus ära jaama eest „elagu“-hüüete ja lehvivate rätide saatel.

Enne ärasõitu veelkord Helsingis. Veel lõppistung; sekretariaat korraldab pabereid, resolutsioone. Varsti läheb laev; veel kiireid ringkäike, sisseoste. Populaarsem mälestusese on soome puss, ka on kõik muu kallim kui meil.

Eesti tudengid on harjunud jõuliste lõppakkordidega, soomlastele on see võoras (nähtavasti). On kohe teine tunne lahkumisel, kui seda kaasa elab arutu hulk silmapaare ja lehvi-vaid rätte, see nagu kriipsutaks alla seda kõike, elamusi, tuivusi. Kui ihti on Tartu jaangi täis olnud saatvaid tudengeid, eriti veel, kui külalised hõimuperest! Kuid selle asemel korraldavad soomlased korjandusi (konverentsi puhulgi) eesti stipendiaatide heaks Soomes õppimiseks! Siin vanume alla ja — meie kaotus on suurem.

Kuid külaskäigu kestel oli soojast ja sõbralikkust küllalt ja „Suomi“ lahkumisaajaks kogusid kokku kõik suuremad eesti ja SELL-i sõbrad dr. E. Enäjärvi-Haavio'ga eesotsas, kajjas „elagu“ mitmes keeles ja „nägemiseni“ järgmisel konverentsil Kaunases ning meil eestlastel juba sügisel uuesti Helsingis — hõimupäevadel. Mõni aeg sõitu ja juba hakkasidki vajuma vette Helsingi rasked kontuurid.

G. Vahrberg.

Taarausu õppetool ülikooli juurde.

Minu sõber Willem Magimiliaani poeg Ochdober, hõlmad laiali, müts wiltu, portfelli, paberose kustunud, komistades kahe Werneri laua ja ühe ettekandja otja, langes südilt mu vastu toolile.

— „Tead mis, find ma otfi-singi. Anna üks allkiri. Egas taft küll eriti tähtjast pole, aga noh... Kas oled weel immatrikuleeritud?“

— „Kunas pangad ennem on lugu pidanud tudengi shiroft?!“

— „Mis fan'd. Egas man'd weskille. Tead kui me selle asja õige finni wõtame ja läbi wiime, siis pole sul pankades muud kui ainult jookswad arived, kontod...“

— „...?!“

— „Waatan'd“, algas sõber Ochdober otjustawalt sõnu raiudes, matemaatiliselt teoreemi seletawalt: „afi on nii, et olgu see

kuidas on, et ma seletan sulle asja põhjalikult. Oleme ju mõlemad ühe rahwa pojad.“

Ta lõi filmad unistawalt laffe.

— „Ma olen mitmed ööd uneta mõõda saatnud oma magamisafemel, ja mu süda on rahutu olnud. Ja nüüd olen lõpuks leidnud. Muuseas — mitte asjata pole ma neljas teaduskonnas olnud. Nojah seda muuseas. Alga wabariigi asjad peab päästma, no jah.“

Waata, meie faubandusbilanss on passiwone, eks ole. Kriis, kriis, igalpool kriis. Weskliid lähewad protesti. Jugar ka enam wõlgu ei anna. Sissewedu on suurem kui wäljajawedu. Sa mõtled, peame impordi piirama?! Lollus, ütlen ma, lollus.

Üks noor majandusteadlane mõne aasta eest, nüüd on ta kufagil wälisefituses, sootwitas küll asuda massilisele riifliku toe-

tufega wäljarändamise organifeerimisele. Lollus, ütlen ma — seda tegid omal ajal Mooses, Joosua ja prohtwet Maltswet. See poleks midagi uut, omapärast...“

— „Ka teistes riikides on faubandus passiwone.“ tähendasin.

— „Dota n'd, ära n'd sega.“

Teistes riikides, selle juurde tulen kohe. Egas meil pole ainult majanduslikul alal import suurem ekspordist. Kultuuralabel on samuti. Nää kirjanduseski nüüd lätkafed. Direktor Kann'gi muud kui worbib vastu Halliste'le, et mis sinu ülikool, et professoreid wõib saada tööbõrsiltki, muud kui anna aga neile pensjoni. Usueluski waata kui palju meil adwentiiste, baptiste, metodiste: Puha import kaup...“

— „Uh, ja mõtled siis seda taaraismi, et see oleks oma wõid nii?“

— „Suft. Waat see olefafi mis

Liiflus nõuab liiflaste üksteise tundmist.

Balti riikide üliõpilaskondade koostöö läheneb varsti kümneaastasele eale. Seitse konverentsi on juba seljataga ja arvukas rida keskbüroo istungeid.

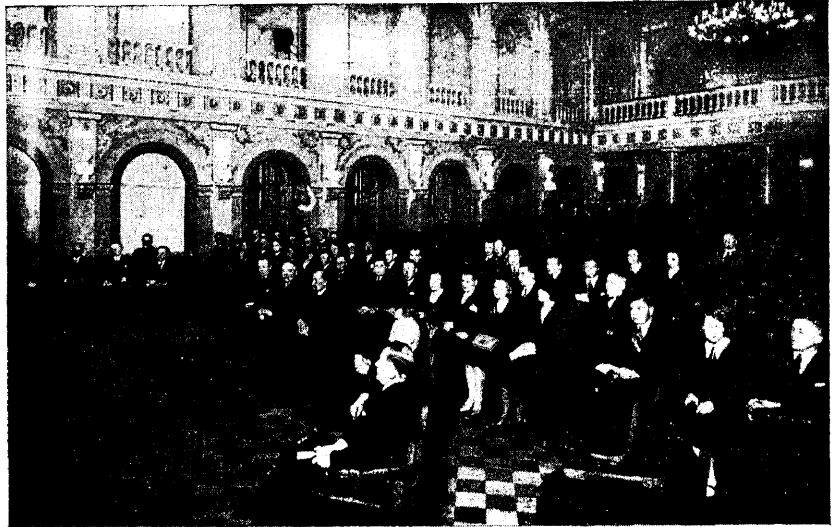
Saavutised?

Neid ju on. Aga initsiaatorid lootsid küll kindlasti rohkem. Ei tahaks neile ette heita ahnust, ei ka liigset optimismi. Tõde rii-vavam on vististi küll: pole tehtud kõike, mis võimalik oleks teha olnud.

SELL-i konverentsidel käsiteldavad küsimusalad on reastatud järgmiselt: organisatsioon, informatsioon, õppevahendite hankimine, sport, karskus ja reisid (vt. SELL-i informatsiooni-teos). Esimene punkt, organisatsioon, on nõudnud tugevaid jõupingutusi, mis on andnud ka õieti rahuldavaid tulemusi.

Teine punkt, informatsioon (ta on täie õigusega teine, mitte kolmas või viies)? — huvi selle saatuse vastu ongi käesolevate ridade põhjustaja.

Igasugune koostöö eeldab koostöötajate üksteise võimalikult põhjalikku tundmist. See ei ole küll

SELL-i konverentsi avamisistung.

koostöö võimatuse küsimus, aga töö viljakuse küsimus ometi täiel määral. Seepärast on loomulik, et SELL-i esimese konverentsi üks informatsiooni-resolutsioon loeb tähtsaks vastastikuse informatsiooni andmise ja nõuab võimalikult ka selle avaldamist vas-

tavais väljaandeis. Kahjuks on see resolutsioon jäänud rohkem paberile kui tunginud ellu. Sest kuidas on lugu tööpoolest kõnesolevate liitlasüliõpilaskondade üksteise tundmisega?

Teame mõnda juba soome üliõpilaselust (aga nende teadmete

asja päästaks. Ma ütlen sulle, kaubandusbilanss . . ."

— „Mis sellel kaubandusbilanssiga pistmist, see ja . . .?“

— „Tõla! — eh, väljafutse võid pärast saada. — Asi ongi selles, et just on pistmist.

Sa ju ise ütled, et kõigil kultuurmaadel on kaubandusbilanss passiiivne. Aga ma küsin, millega nad seda tasa teevad, laevandusega, prahitvedamisega, või kuidas seda nimetatakse . . ."

— „Aga Helveetsia . . .?“

„Selles see asi seisabki. Helveetsia võtab tagasi turistidelt. Puhha turistidelt. Neil on kõik mäed ja puha. Neil ainult M.unamägi. Mõni mägi või asi Muna . . . Misjan'd neile iffa näitad. Woormehti! Uli-fooli raamatufogu. Eh! neid fofufid on neil ifegi. Pefteri floostert? Kas munkafid pole

ilmas nähtud või. Raadi muuseumi! Waat' kui oleks üks vabadhu muuseum. Ja lõbus-tused — tširkustki pole meil! . . ."

— „Sa mõtled, siis . . .?“

— „Just. Ma näen Sa saad aru“ (— ma ei taipanud midagi —) „vaat, kui lööme poe lahti. Esiteks Taara fuju. Suur. Toome peale. Habe. Tead, see võiks olla arhitektuuriline ime — habeme fartvad võiks ehitada pitalvälja, et oleksid sadamasildadeks. Kõik turistide autod juhitahe läbi Taara suu — niifuguse võarava teeks sinna. Ja siis, tead, riigifogu laiati. Selle afemele Taara tartade toda. Taara Tartade kirjad hakkafid ilmuma ford nädalas. Illustratsioonidega. Triif, Wabbe, Gori, Waltman, Liitus. Tõlgifime fohe võõrastesfe feeltesse. Nootidega. Põrk kirjutafis ajaraamatud. Pfallteri Sophia.

Need tõlgifime fohe võõrastesfe feeltesse. Näed siis, ega's see Berni kontventsiioon nii fant afi ei olegi. Dollariid ja naelad muudkui tuleksid. Mõtke ainult, kui apostel Paulus weel elaks ja hakkafis autori õigufe põhjal nõudma oma kirjade eest honorari. Ma ütlen wana Jumal ise oma kümne faju kirjutamise eestfi — ma ei tea mis ta Moofesele maksis — wiifis aga küll tertve Briti piibli feltfi pankrotti . . .

Nojah, ja siis weel sanatooriumid ja hiied ja puha. Inimesed istufid, kõik kooris raadio järele: „Ma ufun et homme on parem kui täna, et ülehomme on weelgi parem . . .“ Ja nõnda edasi.

Tead see on dieti Kulli või mis ta nimi oli, meetod. Niifugune autofugestioon. Et kui fa ühte lugu fordaf, et see siis niifufi ongi.

eest ei võlgne me tänu SELL-ile). Läti üliõpilaslikud traditsioonid on oma olemuse mõningad poolled ammutanud samadest allikaist kui meilgi, leiduvad selle tõttu mõned päris ühised jooned, seepärast pole sealne üliõpilaselu esimeselgi vaatlemisel päris võõras, ja vastupidi: lätlane meid vaadeldes tunneb samuti. Leedu ja Poola (kuna viimane kuulub nüüd SELL-i, siis rääkigem ja huvitagem temastki) üliõpilaselu on meile peaaegu täiesti tundmata.

Alles aasta tagasi oli soome läbilõikelisel üliõpilasel hoopis udu- ja väär kujutus meie akadeemilisest olemisest-elamisest. Viimased üliõpilaspäevad hajutasid tublisti udu ja sellele järgnevad sõpruslepingud selgitasid ilma täiesti. Lätlasist oli juba juttu, aga mida teavad meist leedu ja poola alammaterlased? Või mida teavad nad Soomest?

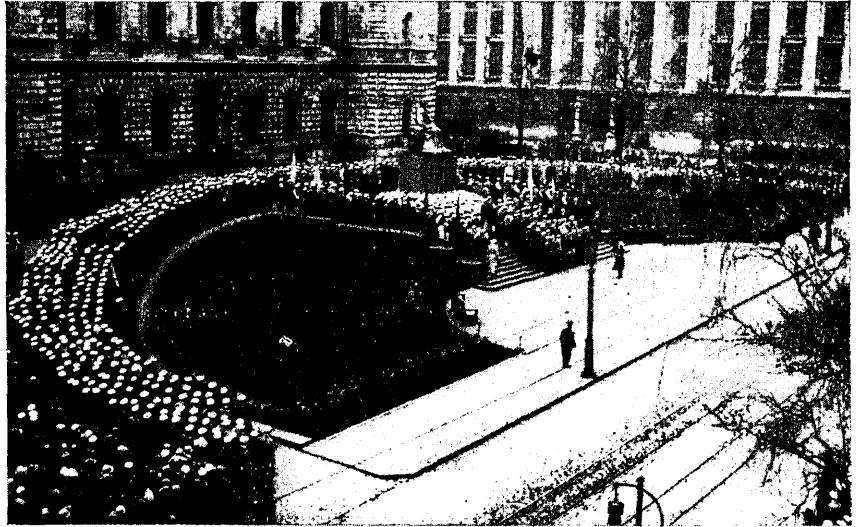
Toogem üks kujukas tõendus poolaklase enese suust selle kohta kui vähe teavad nad näiteks viimasena mainitud maast. Poolaklaste delegatsiooni juht SELL-i VII konverentsil Helsingis tähendas siiralt ühel banketil oma kõnes umbes järgmist: Oleme kõrge- maal määral üllatatud sellest üliõbralikust vastuvõtust ja sellest

maast. See maa elas meie kujutluses hoopis teissugusena, põhjaliselt külmana, kus käiakse suvelgi kasukais. Enne Varssavist väljasõitu käisime soome saatkonnas teateid hankimas soome ilmastiku kohta. Arvasime valitsevat seal tubli pakase ja tarvis tulevat sooja talverõivastust. Meie imestuseks vastati aga naeratades: sealgi sätendab juba kevadepäike ja lõovad haljendama puud.

Kõneleja ei olnud mõni kodu-

maine metsanurklane. Otse vastupidi: ta tundis maailma, olles pikemat aega viibinud mitmelgi Euroopa suuremal maal.

Muidugi — oma silma kaudu parandada eksimusi, täiendada puudulikku, omandada, mida veel ei omata, nagu seda tegi kõnes olnud poolaklane — see on kõige ideaalsem. Aga nagu tavaliselt kõige parem on ühtlasi kõige raskemini saavutatav, nii seekordki. Reisivõimalusi on üliõpilastel väga

«Snellmanni päeva» pidustused käesoleval aastal Helsingis.

Mõttele, kus oleks tore olema. Turistide fodus tellner toob toore haffliha lauale, loeb sõnad peale, et „liha läheb kuumaks, läheb kuumaks, läheb kuumaks...“ ja küpselbi viimaks totletiks tellija filma all. Wot, oleks efekt.

Ja siis haigete ravitsemine, imetegude osafond...“

— „Sa mõitled vist nii nagu Gwerji „Kuradiküttides“, et turistide kottutõmbamisteks...“

„No, jah! Tema ainult plaanitfes. Aga meie teostame. Tead ma ütlen sulle. Turiste tuleks nagu murdu. Nüüd on nagu nii välismaa juba asjast huvitatud. Ja siis — raha, et... Kultuur — tead meie võime ise oma usku eksporteerima hafata. Noh, faks-laste Thor, eks see ole ka Taarast plagieeritud. Tead kõik kirjanihitud paneks kirjutama Taarale kiidulaulusid. Suuletajad oodisid. See

lööks üle kõik Looduse romaani- võidistlused. Taara ja taaratarkade kujud. Argu siis enam Starkopf jännaku oma Loti tütardega. Preili üks klaas kohvi tema artvel.

— Nohah, ja siis, tead, põlügaa- mia. Wanad eestlased olid mitmenaise pidajad. Naistele kah mitu meest. Olgu ühediguslus.“

— „Aga...“

— „Just, korporandid ei tohi. Jätu enne stehhimine järele. See on hullem kui kiriklik inimeseihu jõimine. Ja Sophia ei lubaks ka. Tema ka ei sallin korporante. Tema on nende armuasjanduse eritundja. See on puha kiriklik moraal. Juutlikkus, ütleb Charlies Tennissions...“

— „See oleks küll väga tore, aga...“

— „Mingisugust „aga“. Kas kirjutad siis alla?“

— „Millele?“

— „Noh, paltsveirjale, et üli-fooli juures asutatakse Taarauku õppetool.“

— „Kas s' muidu ei saa?“

— „Ei n'õ. Tallinna mehed tahavad küll kõik ilma diploma- mita. Ega's kui sul ainult magistri või doktori paber, sa ei saa algfooli õpetajaks nüüdsel ajal. Diplom peab olema. Näe Puusepp Petseris. Taarauk peab olema riigiusk. Riigis on paber. Ille korralikult. Aga heebrea keelt ei ole waja. Waat' setu laulusid, jah.“

„Kas kirjutad siis alla?“

— „Mine tea Sind usfuda. Minewal aastal asutasid akadeemilist teatrit!“

— „Mis teatrit! Kui meie direktor Kanniga kofu lööme, asu- tame kas või üleriikliku akadeemilise tširfufe: „Waat' siis...“

Libonius.

vähe, nii ajalisel kui ainelisel. Aeg kulub nii-kui-nii sageli vähem õppimisele kui õppimiseks eelduste loomisele. Pole see juhus, et suurem osa Üliõpilaskonna ekskursioonikavatsusi on osavõtjate puudusel käinud nurjumisrada — kaasvõtjail pole lihtsalt võimalusi.

Tuleb käia üksteise tundma õppimiseks käidavamaid radu, tarvitada käepärasemaid vahendeid — nimelt trükitähest informatsiooni, ajakirjandust. Nagu eelpool tähendatud, peetigi seda juba SELL-i esimesel konverentsil silmas, ka teise konverentsi üks resolutsioon on pühendatud sellele. Hiljem koondus aga informatsiooniline huvi ühte punkti, mille tulemusena lõppeks ilmus päris koguka raamatuna SELL-i informatsiooni-teos. See on tänuväärne saavutus sel alal, leidub viimaks ometi igale huviomasele kättesaadav allikas, kust võidakse hankida kõige hädapärasema ülevaate liitlasmaade ülikoolide ja üliõpilaskondade kohta.

Kuid siit saab ka tõesti ainult kõige hädapärasema ja üldisema, selle pisku, mis püsiv enam-vähem muutumatuna. Kuid ega elu ei seisa. Vähe sest, et teame soome ülikoolide sünnilugu, Riia ülikooli teaduskondade arvu ja väärtust, leedu üliõpilaste organisatsiooni-tüüpe ja veel muud säärast. Tahame kuulda ka aegsasti uutest saavutistest, teokselt olevast, kavatsustestki. Tahame vaadelda elu ennast, mitte ainult ajalugu, ei ainult vormi ja raami, vaid samavõrd ka — kui mitte rohkem — sisu, seda, mis liigub raamis ja annab selle olemasolule mõtte?

Kuidas saada? Kust võtta?

Igal SELL-i liitu kuuluval üliõpilaskonnal on üliõpilajakiri, mõnel koguni mitu. Asetagu nende toimetused oma antennid kõrgemale, parandagu aparate, et kuuldaks rohkem ka kaugemalt ja kuulutatakse ise ka kaugemale, siis ei oleks meil enam liitlasi ja poleks me ise liitlasiks teistele, kes tunnevad üksteist kui esimest korda kohtajad ja tutvustatud.

Senine passiivsus korralduses on ju oma moodi eeskujulik. Puu-

dub näiteks peaaegu igasugune kontakt liitlasmaade üliõpilasajakirjade vahel. Meil pole aimugi leedu üliõpilaste perioodilisest väljaandeist, neil muidugi mitte meie omist. Läti üliõpilaslehtedest on enam-vähem tuntud „Students“. Rahuldav on ainult niidistik soome ja eesti üliõpilaslehe vahel.

Ei taha passiivsuse suhtes eeskätt etteheidet teha üliõpilasajakirjade toimetustele. Neil ongi raske üksteisele läheneda. Korraldus on süüdi, konverentsid on selle osa seni sööti jätnud. On tunnustamisväärne seepärast keskbüroo viimase istungi (aprillis s. a.) otsus: „Et üksikuid üliõpilaskondi rohkem nende töödega tutvustada ja neid üksteisele enam lähendada, otsustatakse järgmisele SELL-i konverentsile kokku kutsuda liitlasmaade üliõpilasajakirjade toimetajad, kes harutaks vastastikuse informatsiooni korraldamist ja moodustaks pressekommisjoni.“ Selles resolutsioonis on eriti hinnatav mõte: komisjon moodustada just üliõpilaslehtede toimetajaist. Sest toimetajate isiklik tutvus on kahtlemata tegusa koostöö üheks eelduseks, aga ühtlasi töötulemuste tagatiseks.

Tsiteeritud keskbüroo otsus teostus SELL-i VII konverentsil Helsingis k. a. kevadel. Seal vastu võetud resolutsioonidest on tähtsam kolmas. Kui üliõpilaskonnad selle teostavad (mis on ainult hea tahtmise küsimus), siis suudavad üliõpilaslehed igas kuus anda värsket materjali liitlasmaade üliõpilaselu kohta. Oleks väga soovida ka eri artiklite vahetamine igalt alalt (4. res.). Selle teostamine on oleb täiel määral toimetuste aktiivsusest.

Mis puutub tähtsamate artiklite saksakeelsesesse kokkuvõttesse iga numbri lõpus (6. res.), siis näib see esiotse olevat vahest tarbetu ja nagu võõrski, kuid tarvilik on see siiski. Selle kaudu saavad õieti mõtte vahetuseks emplarid. Harva, väga harva satub näiteks meie üliõpilaslehe toimetusse läti või poola keele oskaja, rääkimata leedu keelest. Sama on lugu teisteski mais. Kuid tõlkimiseks ja avaldamiseks huvitavat leidub mõnigi kord. Sisukokkuvõtte järele

ei ole raske määrata kirjutise tõlkimiskohasust, ja keeleoskajaid ülikoolilinnades kindlasti leidub (välja arvatud leedu keel).

Asjal on veel teine külg: meie välistoimkond saadab „Üliõpilaslehte“ kõigile CIE-sse kuuluvaile üliõpilaskondadele, nende hulgas on terve rida maid, kus kõneldakse või osatakse saksa keelt. Saksakeelse kokkuvõtte järele suudaksime neile endid natukenegi arusaadavaks teha ja ülevaate anda oma lehe sisust.

Sest mida rohkem ja mida laiemale hulgale suudab üks ajakiri kõnelda, seda õigustatum on tema olemasolu, aga ühtlasi seda kindlustatum.

Aga kas on SELL-i olemismõttele küllalt ainult üliõpilasajakirjanduse rakendamise? See on õieti tegevuskavala küsimus. Kas on SELL-i tegevusväljaks ainult üliõpilaselu ja kas ründavad saavutisihked tulemusi ainult seal? Juba põhikirja järele mitte. SELL-i juured kinnituvad küll üliõpilaselu, aga puu ulatub hoopis kaugemale ja vilja langeb laiemale, seemendades oma rahvaste kultuurilist ja poliitilist põldugi. Soome pole see võõras. Väärrib näiteks hindamist Soome ajakirjanduse suur huvi SELL-i viimase konverentsi vastu, isegi provintsi-lehed käsitlesid seda. Meie ajakirjandus on olnud palju tagasihoidlikum, ka neil korraldusel kui konverents on istunud Eestis.

Kui balti riikide ajakirjandused on seni liiga vähe huvitunud oma maade üliõpilaskondade koostööst, siis tuleb üliõpilaskondadel seda asja korraldada, organiseerida, jah isegi ajakirjandust selleks sundida — töö väärivate tulemustega. Kui aga midagi üldse huvi väärilist ei tehta, siis ei tohita ka muidugi teiste huvitumisele pretendeerida. Igatahes — kuigi SELL-i VII konverentsi IV komisjoni resolutsioonide seas üldise ajakirjanduse rakendamist puutuv resolutsioon on viimane, siis ei tähenda see ometi tema väheväärtuslikkust, või teostamistarvilikkust viimases järjekorras.

Ed. Roos.

SELL-i konverents Helsingis ja «Poola küsimus».

Oli huviga oodatud konverents. Vaevalt küll millegiga erinev eelmisest — Riia konverentsi päevakorrast, kuid siiski rohkemat eeldav, sest taheti seekord ära jätta liiga harilikku muutunud võtet — tülilisuse lõpuliku lahendamise edasilükkamist lahkarmistepuhul — ja lõpulikult otsustada „Poola küsimus“. Taheti uut jõudu anda sellega SELL-i liiga umbseks muutunud kantsleilikkusele. Eriti nõudsid selle küsimuse lahendamist soome üliõpilased — nagu nende talupojad veidi hiljem — kes selle poolt, kes vastu — kas on ühised huvid või oma arveõendamine esiplaanil.

Põnevus oli konverentsi eel I kom. Tehti luurekäike asjaosaliste mõttevalda, hoiduti aga peasjast avalikult rääkimast. Koosolekute algused viibisid, räägiti üht kui teist ja otsiti päevakorraks aineid. Üksmeel näis olevat täielik ja päevakorra koostamisel paigutatud raskemad küsimused etteotsa.

Esimesi tormimärke avaldas SELL-i statuudi § 6-le ettenähtud lisapunktide arutamine. Besti Üliõpilaskonna ettepanek, mis 1929. a. veebruaris keskbiroo istungil üksmeelselt vastu võeti, hiljem aga Leedu Üliõpilaskonna protesteerimisega seisma jäi, tuli uuesti arutusele. Taheti muuta senine kord, et kõik otsused tehakse ühel häälel ja lubada, pikaajalise protseduuri kitsendusel, otsustada ka hääletenamusega.

Kõik läks aga libedamalt kui oodati. Leedu esindajad ei suutnud kuidagi põhjendada oma vastuväiteid. Hiljem selgus koguni, et nad vastu polegi, tahvat vaid lisandust, mis näeks ette ükshäälsuse nõuet otsuste muutmise ja unte liikmete vastuvõtmise (Poola!) puhuks. Lisandus ei leidnud kellegi poolehoidu ja leedu esindajad hääletasid teiskordselt poolt, vahepeal nende poolt protesteeritud punkte. Tehti vaid mõningaid olulise tähtsusega reaktatsioonilisi parandusi.

Keskbiroo asjaajajale tehti kohuseks välja töötada vastava jutuaajamise põhjal, ettepanekuid kongresside korra läendamiseks ja üliõpilasmassile lahendamiseks. Üldine soov oli, et kongressid omandaksid üliõpilaspäevade ilmet.

Senises koostöös rahvusvahelise üliõpilaslühdiga leiti puudusi. Tehti etteheiteid Läti esindaja E. Rempe aadressil, kes teatud määral just Balti üliõpilaskondade kandidaadina oli valitud CIE abipresidenti kohale, et ta ei ole seal hoolitsenud mingisuguse informatsiooni eest.

Loetletu võttis pea kõik kahepäeva istungite aja. Oli veel järgi vaid üks päevakorra punkt — Soome ettepanek Poola üliõpilaskonna kaasakutsumiseks SELL-i. Selle lahendamine ei olnud lihtne. Soome ja Besti seisukohad olid selged — Poola kuulub geograafiliselt

ja kultuuriliselt Balti riikide ja Balti liidu hulka — seepärast on kasuks SELL-i koostööle jõudude suurenemine. Leedu ei tahtnud aga päristuda sellega, sest Vilno küsimus on selles ülepääsematuks müüriks. Kuigi mõni ehk sellest julgeb üle vaadata, siiski lootusetu on ülesõhutatud rahva kaasatõmbamine. Läti oli aga täiesti kahevahel — kummale poole kalduda — kas tunnistada end solidaarseks Leeduga Poola vastu või ühineda SELL-i üldhuvide seisukohalt esitatud ettepanekuga. Selgitamine võttis aega — ei andnud tulemusi nõupidamised kohalolevate diplomaatidega — viibisid ka välisministriüriumi juhtnöörid Riia. Nii peeti lõpubankett, ilma et kongress oleks lõppenud ja sõideti Turusse.

Väljasõidul kestis edasi nõupidamised — mitteametlikud. Läti otsus kaldus siiski Leedu poole; nüüd pidi siis leitama mingi kompromiss. Suure jõupingutustega saadi ka selleni. Otsus ei rahulda küll täielikult, kuid on siiski samm edasi. Leedu esindajad arvasid, et ka nemad praeguse otsusega — kus Poola Üliõpilaskond SELL-is kaasa töötab mitte täieõigusliku liikmena — rahul olla võivad ja koostöö alata võib. Sellega on loota, et juba SELL-i sügisolümpiaadile Eestisse saabuvad ka Poola üliõpilassportlased.

Ei ole kahtlust, et Poola Üliõpilaskonna juurdetulek SELL-i tema tööle ainult kasuks saab olla, sest mida suurem kogu — seda julgem teotseda. Ei ole ka tähtsusega asjaolu, et üliõpilased on seda saavutanud, mida diplomaadid aastaid asjatult püüdnud — koostöö kõigi Balti riikide vahel — koos Poola ja Leedu. Mida noored täna, seda kogu rahvas homme — ei ole kahtlust, et tulevased rahvajuhid, kes noortena külg külje kõrval koos töötanud, seda traditsiooni tulevikus ei jätkaks. Mitte lõhkumiseks ega kellegi vastu ei ole sihitud SELL, vaid rahuliku ülesehitava töö tegijaks, mida iseloomustab Poola üliõpilaskonna esindajate kindlal kujul avaldatud tahe, liituda SELL-i tööle vaid siis, kui see ei kutsu esile praeguse koostöö lagunemist.

Siiski on see juba äratanud tähelepanu väljaspool ja leidnud hoopis isesugust lõlgitsemist ja hindamist saksa üliõpilasajakirjanduses. Saksa üliõpilaskonna (Deutsche Studentenschaft) ametlikus häälekandjas „Der Student“ № 9 — 15. VI 1930. — ilmunud artiklis pealkirjaga „Poola Balti Üliõpilaskondade Liitu vastuvõtmise sooviavaldus tagasi lükatud“ loeme järgmist:

... „Uuesti oli päevakorrast Poola küsimus. Vastu ootust lükatud Poola vastuvõtmise sooviavaldus teiskordselt tagasi. Rõõmustaval viisil pet-

sid ka seekord lootused. Vastupidiselt senisele politikale CIE-s olid seekord lätlased, kes liitusid erakordselt terava leedu protestiga ja seega Soome-Besti ettepaneku tagasi lükkasid...“ Arvamisel olles, et Poola kindlasti püüab praegust edu ainult selleks ära kasutada, et võita uusi sõpru, kes aitaksid täieõiguslikuks liikmeks saamiseks, jätkab ta: ... Ka siin väljendub jälle Poola püüe, tuntud hääbematusega. Idamere rahvaste huvidepiirkonda vägivaldselt sisse tungida ja Saksamaad enam ja enam tagasi tõrjuda.“ Selle „hääbematuse“ vastu ainukese abinõuna juhataks: ... Vist on nüüd poolavaenulikel üliõpilaskondadel mitte põhjendamatu huvi poola üliõpilaskonna vastuvõtmise hädaohtu kõrvaldada saksa üliõpilaskonnaga suhete loomise kaudu.“

Huvitavat valgust heidetakse samas lehes Läti politikale: „Balti bloki juht, Rempe, on Budapestis saksa delegatsiooni vastu korduvalt väljendanud, et saksa üliõpilaskond tulevikus ei vaataks temale kui igal juhul prantslastele ustavale saksa üliõpilaskonna vastasele, vaid, et ta end Balti bloki juhina täiesti iseseisvana tunneb ja väga hästi näeb võimalusi läbikäimiseks saksa üliõpilaskonnaga.“

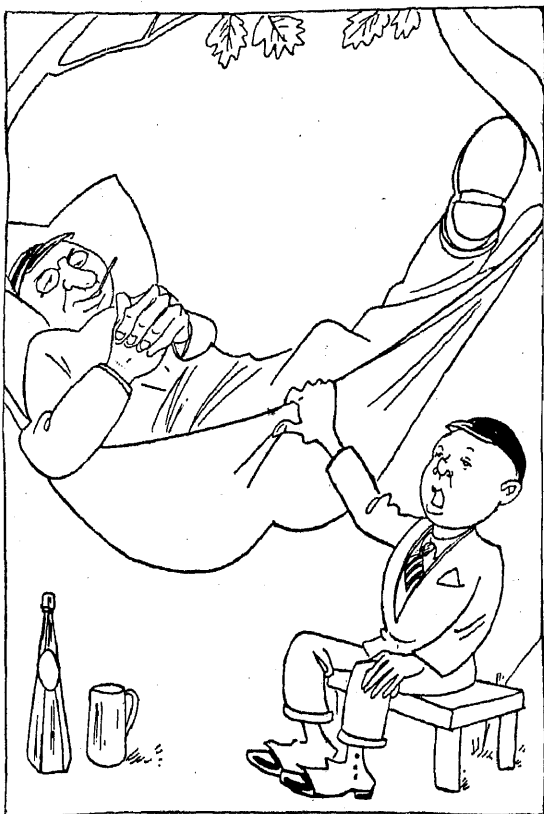
Sama lehe eelmises numbris oli lühike teade Poola küsimuse otsustamise üle, mis lõppes järgmiselt: „On vaevalt ekslik arvata, et järgmisel kongressil jätkub võitlus, sest Poola võtab Helsingi konverentsi saavutisi ainult hüppelauana täieõiguslikuks liikmeks saamiseks. Saksa üliõpilaskond ei jää tegevusetult pealt vaatama. (Die Deutsche Studentenschaft wird nicht untätig zusehen.)“

Jääb ainult imestada saksa üliõpilaste kustumatut kartust, et Balti provintseid siiski Saksamaale kadunuks jäävad, imestada ametliku üliõpilaskonna organi stiili ja ähvardusi. Saksa üliõpilaskonna esimees E. Hoffmann kirjutab sama lehe hiljutises numbris: „Saksa üliõpilaskond peab akadeemilise kodaniku poliitilist ülesannot ühes vastutusega kogu rahva ees enese tegevuse keskpunktiks.“ Sellest peaks järeldada võima saksa kaasvõitlejate poolt kogu maal kultiveeritavat suhtumist meisse ja teistesse Balti riikidesse

Säärastest avaldustest võib tekkida vaid vaenlasi ja on hädaoht meie iseseisvusele. Sellepärast olgu meie peasiht püüda süvendada koostööd kõigi Baltiriikide üliõpilaskondade vahel, et see tulevikus muutuks traditsiooniks ja tagaks meie julgeolekut.

Otto Leesment.

Kuidas keegi

Korporant:

Seltsimees: Issand hoidku kuhu ka silmad pöör-
ran, ikka ainult värvid ja värvid.

Mõtisklusi.

Aeg on raske, peab tegema tööd, et elatuda. Üliõpilane ruttab stuudiumiga, päev päeva järele möödub töös, vähe võib jääda aega muudele asjadele. Niiviisi nihkub tagaplaanile see, mis on kaugemal otsesest tegevusest, igapäeva askeldusist. Mõtiskella, filosoferida, unistada — ei taha sobida sellesse õhkkonda, pigemini juba mingi väljapoole sihitud meelelahutus tööst vabal ajal. Ometegi pole kõik tehtud, mis kohus, kui on sooritatud eksameid elatud organisatsioonis ja vahest ka lõbutsetud. On põhimõttelist laadi küsimusi, mis käivad meil olemise ja tegevuse aluste kohta. Need nõuavad lahendamist, arendamist, et saavutaksime mingi terviklise põhi-

suhtumuse, või et oleks mingi põhimeeleolu, mis annab olemisele teatud sihid ja värvingu.

Ei tohi möönda vabandust oleviku kitsikusega ja elu reaalsusega. Ideelistesse küsimustesse ei peaks suhtuma üleolevalt, nagu oleks need vaid tühja tuule tallamine või teatud reaalse elukäsitusega inimliigi eneserahulduseks ettevõetud harrastus. Sest mingi põhimõtteline vaimline sisu, ilme on igal inimesel olemas paratamatult, mingid ideed juhiavad ikkagi tema tegevust, kuigi ta ei pruugi olla neis väga teadlik. Ent ebateadlikkust ei või ju mingil juhul möönda eneste juures; see aga juhtub, kui jäetakse iseenese hooleks kujuneda meie põhilised vaated ja tungid.

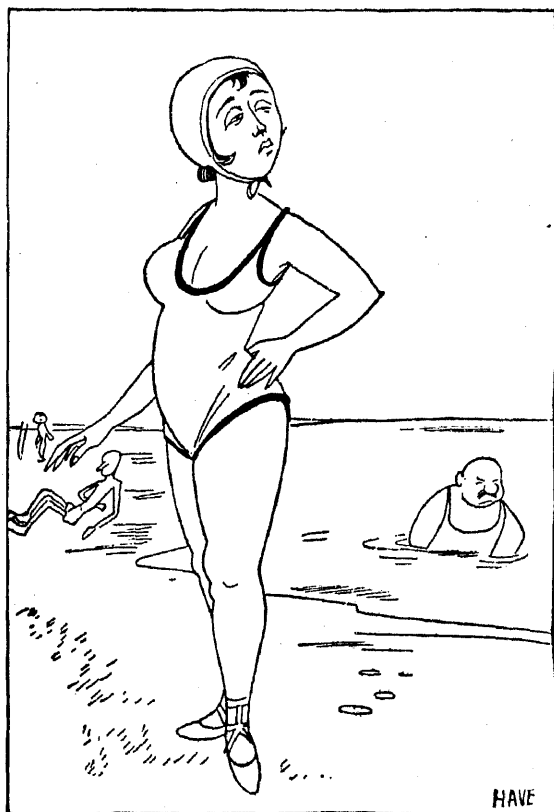
Ideelised küsimused nõuavad lahendamist, või lahenduvad nad iseenesest alateadlikult, mis aga tähendaks jätta end ilmavaateliisel alal juhusliku saatuse lükata. Ja et ümbrus, õhkkond, kus meie elame, sisaldab mitmesuguseid ilmavaateliisi elemente, mis seal nagu pisielukad lendlevad, siis võib vaimlisse olemisse sattuda soovimatuid ning kahjulikke ja hakata seal arenema. Sellepärast peab olema valvel.

Oleme noor algaja rahvas, meil ei ole väljakujunenud kultuuri traditsioone, meie vaimul ei ole kindlamat omapärast ilmet. Praegu, olevikus, aga hakkab vahest sündima kristalliseerumine. Oma alaealisuse seisukorras oleme vastuvõtlikud igasugustele mõjus-

suvitades fundis.

Organiseerimatu: Üksinda, üksinda pean rändama.

Naistudeng: Rannal suvitamine ei paku mingit lõbu — värvilinti ei saa kuhugi kinnitada.

tustele, võiks öelda, oleme nagu lapsed, kes omaks võtavad kergelt ja arvustamata kõike, mida pakub ümbrus. Elame just väga mitmesuguste ja vastupidiste kultuuriliste voolude mõjustuspiirkonnas: ühelt poolt imbub meisse ida maailm, teiselt poolt tungib peale veel mitmekesisem lääne maailm. On valida väga palju. Seda teadlikuma kriitikaga peab see sündima, et mitte võluda lasta end väliselt võib-olla meeldivaist, sisemiselt hukutavaist esimest. Ja on veel küsimus, kui võrd on hea teiste loodud väärtusi tarvitada oma vaimlise olemise sisustamiseks ja kuipalju ise olla algupärane looja.

*

Eelmine põlv, meie isad, ei saa eeskujuna meid rahuldada täiel määral. Alati on isade ja poegade vahel olnud ületamatu ku-

ristik, sest nad pole üksteist mõistnud. See ajalooline vastolu on olevikus meie olukorras veel suurem kui tavaliselt. Isad kasvasid üles ja küpsesid ilma vaateliselt hoopis teissuguses miljööds; kõigepealt oli juba kaugele teisem poliitiline olukord. Ja ajavaim on viimastel aastakümnetel arenenud tempoga, mis polnud omane eelmisele ajastule, ja seega praeguse noorema generatsiooni kaugendanud nendest aegadest; vanem generatsioon aga harilikult jääb üldjoontes truuks oma noorusaja vaateile. Eriti esteetiliste küsimuste alal ja ka elustiili küsimuses ei või tulla jutu alla eeskujuna isade veendumused.

Väga edukalt vallutab praegu vaimu Euroopa teatud moodne elustiil, mis kõigepealt avaldub elu meelelises käsitelus, tugevas

kaldumises elumaitmisele. Selle vaimu otsekohesed mõjustuskiired tulevad kinodest, moodsast muusikast, mõnedest lokaalidest, illustreeritud ajakirjadest, kuid ka, nii öelda, kandub edasi vahenditult õhu kaudu. See on raffineeritud eluviiside taotelu, mitmesugustes variantides ja varjundites; mingi blaseerunud elumehelikkuse demonstratsioon üleoleva mahategemisega „tõsiste ja sügavate“ küsimuste suhtes, mingi elegantsihaigus; kõigesse sellesse seguneb noorusromantik ja luulet. Seda elukäsitlust, mis oma võlu ja suure juurdetõmbejõu tõttu on kaunis laialt levinud üliõpilastes, naiste hulgas mitte vähem kui meeste keskel, on tabavalt nimetatud ebaristokratismiks. Tõesti see on püüd saada uhkeks ja suurepäraliseks — aristokraatseks, kuid

KONRAD MÄGI.

Teda 5-ndal surmapäeval mälestades.

Augustikuu 19. päeval 1925. a. liikus leinarong kunstüingu Pal-lase juurest Peetri koguduse kal-mistule: maeti Konrad Mägi. Tolle päeva mälestamist ei nõua üksi kadunud kunstniku suurearvuline toodang, tema erinevate käsitlus-laadide tähtsus eesti kunstikul-tuuri arengule, vaid ka Mäe tege-vus esteetiliste harrastuste taseme tõstmises laiemas rahvahulgas. Ta etendas püsiva maalitöö kõrval omas arvukas tutvuskonnas autori-teedi osa, kes innuga kaitses ja propageeris moodsaid kunstiaval-disi. Ühtlasi oli Konrad Mägi see, kes kunstnikkude organiseerimi-sest juhtivalt osa võttis ja aluse pani ka meie esimesele artisti-koolile.

K. Mägi oli iseloomulikke kunst-niku tüüpe juhtivas kunstnikkon-nas. Olles kindlailmeline maalija, arenenud ja küpse esteetilise ilma-suhtumisega, esindub Mäes isikuna prototüüp boheemlasele ja kõigile neile, kes vabas kutses visalt ja veendega edasi püüavad ja sihile jõuavad.

Arengult kuulub ta meie tead-liku linnanoorsoo tekkimisaega 1900 ümber. Temperament viib teda nende ridadesse, kes inteni-siivselt läbi põevad universaal-

geeniuse maania. Ta katsetab mitmel alal. Kutselt algul puu-nikerdaja tahab ta õppida muusi-kaat — viiulil. Ühtlasi on ta agar sangar spordiseltsides, kes võtab rekorde tõstmises, maadluses, jook-sus ja ujumises. Stardib ta sa-muti näitelaval. Rööbiti areneb temas huvi joonistuses ja skulp-tuuris. Alles hiljem siirdub ta maali alale.

Eriose omandamine kujuta-vas kunstis kannab Mäel tugevat

Konrad Mägi.

et seda soovitakse liiga rutuliselt ja et see ei vasta oludele, siis saab ta ebatõelise iseloomu. Peamiselt taotleb ta inimese vä-rist külge, kuid sellele vastavad ka püüded sisemiste vooruste poole; üldiselt on ta suunitud sellele, et vältides igavat kurna-vaid igapäevatööd ja peadmurd-vaid probleeme, elu muuta mu-gavamaks, luulelisemaks, elamus-rikkaks.

Kuna see moodne vaim aval-dub väga mitmel viisil segune-des nooruse loomuliku eladataht-mise tungiga, romantilise ilutse-misega ja mitmesuguste hinge-liste puhangutega, siis peab ta äratundmises ja arvustamises ole-ma ettevaatlik. See, mis temas on poseeriv, mis on väljahüpe loomulikust ja tõepärasest, kal-dumine liialdustesse, — on eita-

tav. Samal ajal on seal jooni, mis esteetiliselt seisukohalt väär-tuslikud, kasulikud, nagu öeldak-se, meie värvivaesele kultuurile.

Kahtlemata on see aristokraa-ditsemine üldiselt seisukohalt aga alaväärtuslik nähtus. Ta on äär-mus, mis surmab tõepäraselt vai-mu. Ent samas on temas midagi positiivset, mida meie oludesse on tarvis, millest meil on puu-dus. Omal ajal propageeris Noor-Eesti liikumine euroopalikuks saamist, siis vaieldi ka maa- ja linnakultuuri küsimuste üle. Ole-viku moodne tendents tundub teatud mõttes tolle võitluse su-gulasena, nagu jätkuna; kui siin ei jõutud palju kaugemale küsi-muste teoreetilisel harutelust; kui see avaldus ainult kitsama ringkonna kirjanduslik-meele-olulises loomingu, siis nüüd,

autodidaktset laadi. Ta töötab nii vana kui moodsate meetoditega varustatud õppeasutistes ja atel-jeedes. Tartu Saksa Käsitöölise Seltsi joonistuse kursustel gipsi-valandiste ja „vorlagede“ süsteemi harjutustega algab esimene vao-ajamine teadlikus joonistamises.

1903. a. astub ta Peterburi Stieglitz'i kunstikooli masendava gipsikultuuri söödamaale.

Revolutsioon 1905. a. suleb vabatahtlikult Mäele nagu tervele reale ärksamaile eesti kunstnikele edasiõppimise ametlikus Peterburi kunstikoolis. Ta töötab mõnda aega Goldblatt'i joonistuskursustel edukalt. 1905. a. oli meie kunstiringkonnale uueks orienteerumis-tähiseks — algab otsene suhe läänepoolsete kunstivooludega.

Paar järgnevat aastat veedab Mägi ühes teiste eesti kunstijung-ritega Helsingis ja Ahvenamaa saartel. See oli osavõtt vaimus-tatud kunsti huvilisest jõugust, kes teotses täis tuliseid tuleviku-lootusi.

1907. a. teeb Mägi esimese Pa-riisi rünnaku, kus ta peatub võrd-lemisi produktsioonitult vaid seitse kuud. Sealt läheb ta 1908. a. oma esimesele tõsisele kunstipe-rioodile Norramaale. Koos A.

võiks öelda, on euroopaseerumine viidud igapäevasesse ellu ja laie-matesse hulkadesse. Muidugi on iseküsimus, kui sügavalt see haarab ja kuivõrd ta tabab ehteuroo-palisi jooni.

Kohmakusest, talupojalikkusest, tunde-kultuuri puudusest on meil ikka kõneldud. Kui nüüd nooremas generatsioonis on ha-katud taotlema elegantsemat joont, mis sihitud otse eestipä-rase talupojalikkuse vastu, siis peab seda nähtust sellel määral, mil ta ei muutu ebanormalseks, haiglaseks (elegantsihaigus!), ker-gatslikuks või elupõletamiseks, täiesti tunnustama. Tema esine-mist äärmuslikul kujul (iga uus moodne harrastus kipub äärmus-esse) eitades peab pidama tarvili-kuks meile oludele vähemalt te-ma poolt osutatud tendentsi. Ole-

Tassaga jõuab ta töketega matka järele paar kuud hiljem rahalises kitsikuses Oslosse. Aineliste võimaluste puudumisel püsib ta seal tervelt kaks aastat! Sellest ajast tunneme Mäe toodangu esimest iseloomulikku järku. Rida tunde-likke, dekoratiivse loomuga pinna-stilisatsioone maastikulise ainega on Mäe toodangu tolle aja iseloomulikke jooni.

1910. a. võimaldub Mäel pääseda uuesti Pariisi ning anduda värskendavalt tööle ja edasiõppimisele.

Seal areneb Mäe tugevam külg maalil — tema värvimeel. Tunduvalt mõjustatud moesolevast impressionismist, andub ta puhtatooniliste lõuendite käsitlusele. Arvukas kogu värviküllaseid maastikke ja mõned jõulised portreed on Mäe Pariisi aja produktsioonist meile tuttavad. 1912. a. asub ta vabakunstnikuna Tartu elama. Järgmised paar aastat veedab ta Saaremaal. Kodumaal töötades algab õpitu ja nähtu rakendamine isikupärasemaks loominguks. Kunstniku mina omandab keskendava koha ta toodangus. Värviküllus läheneb varjundite tihedamale valikule ja isiklisemale, käekirjalisemale tehnikale.

Saaremaa maastikumaalide hulgas tunneme Mäe töid, mis kuu-

luvad paremate teoste hulka meie kunstnikkude värvitundelisuse alal.

Kuid sellele järgneb rida teisi vormi ja stiili otsinguid Mäe produktsioonis. Ta teotseb mõned aastad Lõuna-Eesti maastiku maalimise alal, mis omalt stiililt ja käsitluselt annavad uue rühma teoseid, Ruumikujunduslikult pinnalised, ees ja tagaalade rõhutamiseta — see on Mäe maalide iseloom 1916.—1918. aastaste toodangus.

Ent Mäe artistlik otsiv karakter ei püsinud kunagi kaua ühe ja sama kujunduselaadi juures. Ta hakkab tarvitama värvi perspektiivi. Tekib n. n. ruumimõju tema Püha- ja Võrtsjärve maalides. Tumedate tagaaladega maalid kajastavad süngi ja kargemeelolulise Mäe läbielamusi kunstis. Ka reflekteerivad neile maastikumaalidele Mäe esimesed suuremad katsed kompositsiooni alalt piibliiteemidele.

Vahepeal on ta osa võtnud kunstiühingu loomisest, sõjaaegsest kunstipääste tööst ja asutanud kunstikooli. 1921. a. sõidab ta kunstikooli direktorina tervistparandavale välismaa reisile. Seal viibib ta ligi paar aastat ja on uue, suurearvuliste teoste rea loomisel. Toonide intensiivsus ja kokkukõlade tihedus iseloomustab Mäe toodangu tolle aja mee-

leolu. See on rikkamaid ja isikupärasemaid ajajärke Mäe elus. Kuid otsingutesse kalduv joon Mäes küünis veel kaugemale. Viimastest aastatest tunneme kunstnikult lõundeid, mis on meeleolult täis lüürilist õhutunnet. Saadjärve maastikkude ahelas näitab Mägi uut ruumikäsitluslaadi oma pehmete kaugusatoonidega.

Mägi teotes aegajalt ka portemaalil alal. Seal on ta käinud käsitluses sama rada nagu omal erialal — maastikumaalis. Maalitava objekti ikonograafiline sarnadus ega selle psühholoogiline mõju polnud temale tähtis ja huvitav, vaid oma kunstiliste konseptsioonide ja veenete edasiandmine.

Mitmekesise andeka kunstniku kaotus on olnud suuremaid meie kujutava kunsti traditsioonivaesel põllul. Mitte kõik tema toodangust pole püsiva väärtusega, kuid ta on andnud meie kunstiharrastava publikule toodangu, mis oma meeluselt ja kvaliteedilt on jäädava väärtusega neile, kes hindavad esteetilist külge kunstitoodangus. Et just Mäe teoste iseloom nõuab vaatajailt kunstiliste printsiipide tundmist ja arenenud kunstimeelt, siis on tema toodang jäänud arvuliselt piiratud publiku harrastuseks.

Rud. Paris.

me veendunud, et ajakõrgusel olev eesti üliõpilane ei pea enesest kujutama uniinimest, maailmapõlguri tüüpi, kellele on võõras seltskondlikum kultuur, kes ilutseb või vaevleb oma idividuaalsete ideede õhkkonnas. Vahet ongi ta mõnes suhtes produktiivsem teistest, näiteks raamatulikkude võimete alal, kuid ta ei vasta oleviku nõuetele ja on tunne, et ta on jäänud ajast maha. Pealegi nõuab meie riiklik iseseisvus kodanikkudelt mitmesuguste ülesannete täitmist, mis eeldavad orienteerumist ja kohanedisvõimet isesugustes olukordades. Ja meie olud tihti soodustavad arenemist selles elustvõõrdumise suunas, see hädaoht, nii võiks öelda, ähvardab esiteks kolgastest tulevaid noorureid ja laiemas ulatuses üldse n. n. esi-

mese põlve intelligenti. Sellepärast on väga tähtis tasakaalustav vastuliikumine teise äärmuse näol.

Mõnel juhul on väljamaiste eeskujude jälgimisel mindud liialdusse, nii et on kadumas omapärane võõrapärasusse. Tundub selles väljastpoolt sisseimbunud vaimus midagi võõrastavat, näib kaduvat eestluse element, teatud meie tunnetele soe, kodune joon. Selline äkiline hüpe välja eestluse olemusest, või vähemalt niisugune püüd, ja pealegi noorte juures, on kultuuriliselt soovimatu, sest ta tõmbab alt ära alused, millele tuleks õieti rajada eesti omapärane vaimus. Muidugi peame ületama selle, mida eestlase juures nimetatakse talupojalikuks, või sapisemalt väljendades — orjaveri jäänusteks,

ja seda saavutame kõigepealt väljamaiste (Euroopa, Ameerika) eluviiside omandamisega, — kuid loomuliku pideva arenemise teel.

Kergib küsimus, millises suhtes peame olema Euroopaga kui meie võimaliku kultuurilise eeskujuga. Oli aeg, mil öeldi, et meie pidavat jõudma Euroopasse, et pidavat saavutama tema tasapinna ja tunnustuse; ka praegugi mõeldakse seda. Kuid juba on tekkimas reaktsioon sellel alal. Ja tõesti, Euroopa-ülistamise aeg võiks olla mööda. Ei saa öelda, et oleksime temast üle kasvanud, teda tunnustame veelgi kui meie suuremat autoriteeti, kuid tundub naiivsena tema jumaldamine, kuna ta ise vaevleb viletsustes ja nõrkustes. Muidugi on Euroopa (ka Ameerika) kultuur üldisemas mõttes progressi viimane sõna

I. S. S-i IX konverents Oxfordis

23.—31. VII 1930.

International Student Service — Rahvusvaheline Üliõpilas-omaabi — loodi kümne aasta eest eeskätt pärastõjase häda aitamiseks Kristlikkude Üliõpilaste Maailmaliidu poolt, on aga praegu nii algsihist kui ka emarganisatsioonist arenenud tublisti kaugemale. Tema keskbüroo asub Genfis, kust juhitakse suurejoonelist abistamist, eriti emigrant-üliõpilastele, korraldatakse erikirjanduse kirjastamist ja levitamist (ajakiri „Vox Studentium“) ning organiseeritakse iga-aastaseid konverentse eri maades, mis on kujunenud omaabist huvitatute rahvusvaheliste üliõpilasringide tähtsaks kohtamispaigaks.

Tänavune, IX konverents peeti Inglismaal, Oxfordi St. Hugh's College'is. Osavõtjaid oli üle kaheksa inimese kolmekümnel eri maalt, kes haruldase püsivuse ja innuga jälgisid ettekandeid ja võtsid osa debattidest. Balti riikidest olid esindatud Poola ja Läti ning Eestist ainsaks osavõtjaks

oli allakirjutanu Inglise N. U. S.'i kutsel.

Konverentsi huvide tsentr oli seekord meie ümbrusest kaunis kaugele nihkunud. I. S. S.'i esimene põhimõte on aidata kõigjal, kus häda ja eriti seal, kus häda massiline. Nii omal ajal I. S. S. toitis Venemaa näljahäda ajal 35.000 üliõpilast päevas. Siis, Jaapani maavarisemise ajal pühen- das kõik oma jõu Tõusva Päikese Maa akadeemilise nooruse altami- seks ja hiljutise näljahäda ajal toetas hiinlasi. Ka meid on I. S. S. abistanud kunagi pärast sõda 44 tuhande šv. frangiga, kuna praegu ta on kontsentreerinud oma töö Bulgaariasse üliõpilaste oma- abi liikumise organiseerimiseks ja toetamiseks. Seisukord bulgaaria õppiva intelligentsi keskel olevat otse kohutav: üle 50% üliõpi- lasi tiisikuses, suuremgi enamik kannatab alatoitluse all, elatakse kuurides ja kütmiskõlbmatutel pööningutel jne. Teised I. S. S.'i praegused tähtsamad töömaad on

emigrant-üliõpilaste (eriti värviliste ja juutide) keskel, kelle organiseerimise ja aitamisega nähakse palju vaeva.

Konverents avati 23. juulil Yorki peapiiskopi ja Balliol College'i presidendi kõnedega. Töö harg- nes kaheks; suurem osa tehti neljas komisjonis, kus arutati tegelikke rakendamisuute ja orga- niseerimisküsimusi; teine osa toi- mus üldkoosolekuil.

Tähtsamaid ettekandeid üldkoos- olekuil oli I. S. S.'i peasekretäri Dr. W. Kotschnigi kõne ühe rahvusvahelise ülkooli liikumise uutest ülesannetest: nimelt üli- õpilas oma-abist, tema programmist ja tulevikust.

Dr. Kotschnig leiab peale ma- jandusliku kitsikuse prae- guse ülkooli-nooruse juures veel kolm päritud peaviga: üliõpi- laste natsionaalne ning sotsi- aalne isoleeritus ja iseen- di ning ühiskondliku hari- duse hooletusse jätmise kor- raldamatu spetsialiseerumise ja pro-

ja kultuuriväärtuste loomine ole- viku konjunktuuris eeldab euroo- palikku tasapinda ja sellega kur- sisolemist. Ent see ei pea tähen- dama, et peame n. n. lääne kul- tuuri seadma eneste alatiseks eesmärgiks, et meie tegevuse lõppsihiks oleks selle kultuuri poolt tunnustamise saavutamine. Pigemini elame enestele, eneste parema äratundmise järele ja kui Euroopa leiab resultaadid olevat väärtuslikud, siis oleme muidugi rahuldatud.

Muide, omapärasuse ja vaim- lise iseseisvuse küsimus on ras- kema, sest oleme ümbritsetud väga paljust võõrapärasest ja lõppeks tekib kahtlus, kas nen- des tingimustes üldse on võimal- lik n. n. omapärasus.

Seda meie valusamat kultuuri- küsimust püüab kõige radikaal- semalt lahendada taarausuliste liikumine. Pole huvitav selle liikumise sisu, ideoloogia, sest tal ei saa olla menu asudes vastu- oludes loomuliku ajaloolise are-

nemiiskäguga, kuid on väga huvi- pakkuv selle liikumise tendents: vabaneda võõrapärasusest ja lei- da eesti rahvusliku vaimu tuum, et sellele ehitada tuleviku uus kultuur. Põhimõtteliselt peab tunnustama seda julget ülesastu- mist. Ta on teravam protest moodsate liialdustele, aristo- kraaditsemisele ja mitmekujulise- tele võõralaadilistele poosidele, mille otsekohese opositsioonina ta on esildunud, ja ta osutab meie vaimse paremale tungile — saada iseseisvalt omapäraseks. Niipalju tabab ta tõde, kuipalju need moodsad püüded on äär- muslikud ja ebaloomulikud. Ta ise on aga ka äärmus — mitte tõde.

*

Kui meie praeguse vaimse olemus ongi mingi ristsugutuse resultaat ida ja lääne (vene ja saksa) kultuuride vahel, kas võib sellepärast olla veendunud, et on asjatu omapärase kultuuri loo- mise püüd, kuna pole esialgset

omapärast, algupärast alust. Va- hest asume isegi paremas seisu- korras kui teised rahvad selles mõttes, et oleme vabad kivine- nud vormidest, mis võivad takis- tada nende edukat arenemist. Meie peakohal on taevas, meie jalgade all maa, oleme inimesed nagu teisedki — kas meie ei suuda siis luua väärtusi!

Sellejuures, kui tahta püüda omapära, peab saama teadlikuks Euroopast tulevate mõjustuste kohta; ei saa kõigele alistuda, mida ta pakub, sest kõik ei sobi meie oludesse. Kahtlemata on Euroopa (ja Ameerika) tsivilisat- sioon praegu ületamatu ja võib olla täielikuks eeskujuks, kuid tema vaimukultuuri suhtes tuleb asuda kriitilisemale seisukohala. — Muidugi lainetame meie kõik nagu Euroopagi oleviku ajavaimu võngetes; see on paratamatu. Ja kui see ajavaim kõlbab kultuu- rilisele Euroopale, siis peaks ta ka meile sobima. Ent see ei ole nii. Meil tuleb olla igasuguste

fessionaliseerumise kasuks. Kõigi nende nelja pahe vastu suundub I. S. S.'i idee rünnak.

Oma-abi mõtte ja suures hädas olevate üliõpilaskondade rahvusvahelise toetamise kaudu katsutakse parandada majanduslikku olukorda ja luua baas vaimseks tööks rahulikkudes oludes.

Juba selle, õieti internse töö kaudu toimub üliõpilaste kasvatus sotsiaalseks teenistuseks. Dr. Kotschnig rõhutab eriliselt Lääne-Euroopa olukorra ebakohasust, kus „akadeemiline olend“ kuulub ainult „kõrgemas sfääri“ ja nõuab meilgi mõne üliõpilasorganisatsiooni kantud põhimõtet: üliõpilane peab kuuluma rahva sekka! Sinnapoole tüürib ka I. S. S.'i tegevus.

Rahvusliku kitsarinnalisuse vastu läheb I. S. S.'i kolmas püüe, mida ta saab edukalt rakendada oma loomuses oleva vahendaja iseloomu läbi. Parteitud ja igasugustest parteidest kõrgemal olevad häda-abi aktsioonid õpetavad akadeemilist noorust eriti üksteist hindama.

Kõik need alad ja üritused purustavad ühekülge ja kitsa aka-

deemilise spetsialiseerumise karmitsad ja viivad noore teadusmehe või professioniks valmistuja laiema eluga kontakti. Kokku võttes on I. S. S.'i võitlus kahel frondil: meie endi nõrkuse ja ebaküllalduse vastu ühelt poolt ja teiselt poolt ülikooli traditsionalismi parandamiseks. Et mõlemiks võitluseks saada parajat kava ja kaarti, kavatab I. S. S. asutada eri osakonna spetsiifiliste ülikooliprobleemide uurimiseks.

Konverents tunnistas ennast täiesti solidaarseks peasekretäri platvormiga. Meid võiks see üliõpilasomaabi juht eriliselt huvitada, kuna dr. Kotschnig kavatab oktoobris külastada Balti riike, nii ka Eestit ja Tartut.

Komisjonide töö arutati pea kõikide abi vajavate ülikoolide ja üliõpilaskondade probleeme. Pikemaid vaidlusi te-

kitas poola juudi emigrantüliõpilaste aitamine Pariisis, kus neid tuhandeid kõige suuremas hädas. Arvamised aitamise kohta läksid inglastel ja sakslastel diametraalselt lahku ning lõpuks otsustati hollandlaste sobitusel küsimuse otsustamine jätta I. S. S.'i poolt loodud spetsiaalkomisjoni hooleks.

Edasi võtsid Hiina ja India küsimused omale suure osa konverentsi tähelepanu. Kõrvalseisjale eriti huvitav oli vanemate (meilgi tuntud dr. Datta) ja nooremate hindude kokkupõrge. Üldse

Oxfordi St. Hugh's College, kus peeti I. S. S.-i konverentsi.

sugestiponide vastu tähelepanelikum ja valvsam, kuna meil puudub see kultuuriline immunitet ja stabiliseerunud omapärane ilme, mis on vanadel kultuurriikidel ja mis neid kaitseb kahjulikkude voolude eest; meie oleme aga nagu lageda taeva all puhuda kõikidele tuultele. See kohustab veel kriitilisemale suhtumisele.

Nii siis, hoolimata roketest välistest mõjustustest ja kirjust ajaloost, mis pole meile andnud piiriteldumat iseseisvat vaimsust, tahame ometigi saada omaette väärtuseks. Muud kultuurilist eesmärki ei või ja ei tohi rahvusl kui tervikul olla. Selleks peab rakendama energia — oskusega.

Omapära, algupärane vaim ei sünni ühe päevaga. Kultuurisitu tekib ajajooksul, nagu nägematult, liitub lõpmatuist pisi-asjust; meis enestes peab pidevalt käima muutumise protsess. Selleks peab püsivalt olema töös, kriitiliselt suhtuma kõigesse

ümbritsevasse ja tabava valikuvõimega tegema ja talitama parema äratundmise, võiks öelda, südametunnistuse järele. Teoreetilise kalkulatsiooniga pole võimalik saavutada kõrgemaid kultuurilisi hüvesid ega ka ainult vaearikka tööga, — see ilmub kord nagu isenesest jumaliku annina; peab aga looma eeldused, et ta võiks hakata idanema et siis kasvades küpseda. Peaasi — peab olema otsekohene ja aus enese vastu, peab end otsima ja leidma. Jumalik säde ilmub enim sellele, kes on sisemiselt puhas ja aus. Ei pea ka uskuma, et lunastus tuleb ainult raske, palehigis tehtud tööga või mõttemäratüüriumi läbi, — vahest tuleb see kerge mõttemõlgutuse ja rõõmsa mänglemise hetkel.

*

Ilmavaateline mõtiskelu, filosoferimine ei pruugi olla mõnusaaks mõtetemäletsemiseks, mingiks eneserahulduse tegevuseks.

Ideesid ei ole tarvis olemise dekoreerimiseks ega ilutsemiseks. Maailmavalu põdev noorus kaldub põgenema maa pealt kõrgematesse ideaalide sfääridesse, et saada valla reaalsest elust ja oleskella kunstlikult ülesehitatud fantaasiailmas. Olid ajad, mil noorus oli niisugune ja mil ta vaimustus ning joobus paljaist mõtetest ja arvas võivat ümber luua tervet maailma.

Meie aeg on teise, tõsine-asjalik vaim on tunginud ka noorsoosse. Idealism idealismi enese pärast ei sobi sellisesse aega. Ometegi ei saa meie ükskõikseks jääda ideeliste küsimuste suhtes ka praegu. Peame lahendama neid küsimusi ja lõpuni mõtlema niisuguseid mõtteid, sest vastasel korral saab meie olemine alaväärtuslikuks ja me kaotame oma tõelise sisu ning väärtuse. Kainet, realistlikku idealismi peab tunnustama ka oleviku elutingimustes.

Vold. Juhanson.

olid sel konverentsil erilisel esinud värvilised rahvused ameerika indiaanlastest kuni indo-hiinlaste ja bantudeni, kes kõik konverentsi tahtsid informeerida oma kodustest raskustest. Rahvusvahelise üksteisetundmise eden-

damise mõttes muidugi tänuväärne tung.

Ametlikust osast võib olla tähtsamgi oli vaba seltskondlik läbikäimine paljude maade üliõpilaste esindajate vahel. Kuna harilikult rahvusvahelised konve-

rentsid toimuvad mingi sisemise a salajase mitteamusaamise (või mitteamusaada tahtmise) pingel all, siis eriti sümpaatliku mulje jättis see otsekohene akadeemilise nooruse kohtamine. Ja jättis ka lootuse tulevikku. Ilmar Tõnisson.

Neljandat üliõpilasolümpiaadilt Darmstadt'is.

Peale Warsavvi, Rooma ja Pariisi, kus aset leidsid eelmised rahvusvahelised üliõpilasolümpiaadid, peeti tänaku hilis-juulil neljandat üliõpilasolümpiaadi väikeses Eduna-Sassa linnakeses, Darmstadt'is.

Waimne ning kaunis Darmstadt kontsentreeris koju oma tähelepanu külalistele, pakkudes arvutale akadeemilisele sportlasperale parimaid võimalusi ettevalmistusteks suurõppilistele. Need olid tegurid, mis põhjustasid jätelasti võistluste pidamise kohta Darmstadt'i valima.

Refordiline osatõtvate rahvuste arv näitas seda suurt huvi, millist koju ilma akadeemiline pere spordi vastu tunneb. Osatõtvaga ei piirdunud üksi Euroopa riigid, vaid Darmstadt'i saatsid oma esitajaid ka niisugused kauged maad kui Austraalia, India, Jaapan, Eduna-Aafrika, Argentiina, Kaanada j. t. Euroopa suurriikidest oli kõige arvukamalt esitatud Sassa, kui olümpiaadi korraldaja üliõpilastond. Tema võistlajate arv ulatas üle 200. Sassa järgnesid Itaalia,

Prantsuse, Inglise ning Ungari üliõpilastonnad, igaüks üle 100 osatõtvajaga. Kõrge oli Darmstadt'is esitatud kolmkümmend tats rahvust, kogusummas üle 1000 osatõtvajaga.

Eesti üliõpilastonda esitasid kogu! kogu! Lahn ja Kleinberg tennisel ning Feldman terejõustikus.

Olümpiaadi tavas oli terejõustik, ujumine, jalgpall, tennis, vehklemine, rugby ja sõudmine. Saatutustelt ja nagu juba tähendatud, osatõtvate rahvuste arvult kujunes nim. olümpiaad refordiliseks, ületades kõik seni peetud üliõpilasolümpiaadid.

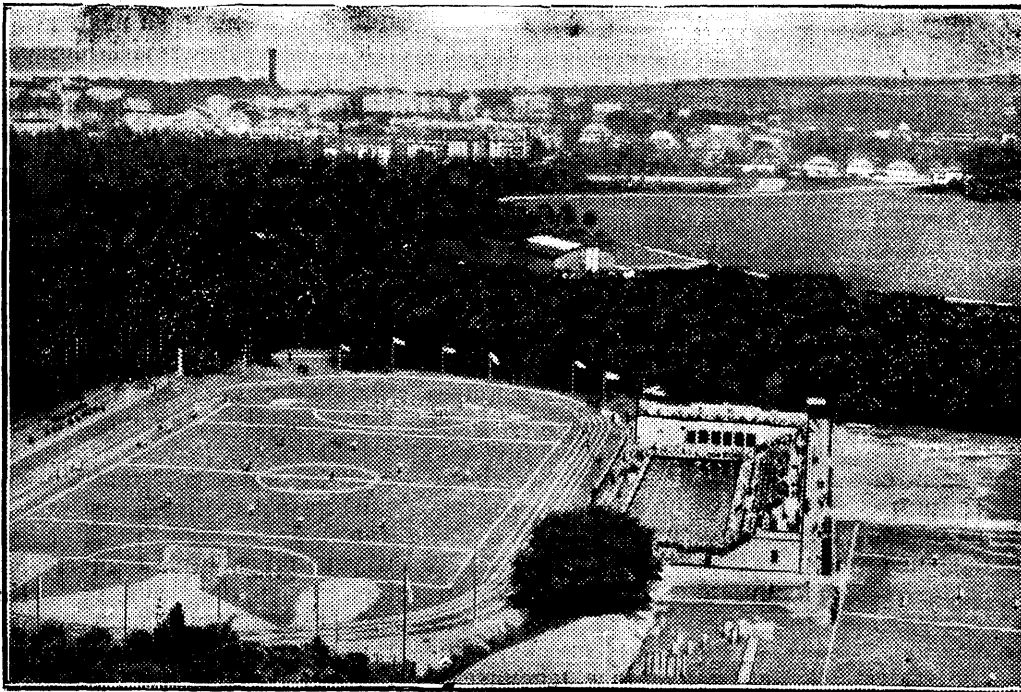
Mis puutub olümpiaadi korraldustööse, siis oli seda teinud Sassa üliõpilastond meisterlikult. Ühe aasta kestnud ettevalmistustöö, tehtud jätelastele omase põhjalikkusega, aitas lahendada seda suurt ülesannet, millist Sassa üliõpilastond enese peale võttis.

Wõistlused algasid 1 augustil tennis-mänguga. Kuna Lääne-Euroopa üliõpilastonnad olid tennisel tugevasti esitatud, puudusid teistel võimalused fo-

hale tuleks. Kõrge! kogu! Lahn ja Kleinberg sooritasid omi mängu enam kui rahuldavalt, ent paremus oli siiski suurriikide esindajail, kes võrdsunud rahvusest, kel walgepall rahvusjõudis kujunemas ning kel harjutustingimused footu teisjused. Kuid üllatust walmistamatult ei lahtunud eestlased siiski waljal. Sassa parima mehe — Kuhlmann'i vastu mängides juhtis kogu! Lahn esimesi sette, kuni paar saatustliku palli talt teise kohta võõtsid. Wõistlajate kui ka publiku ohus meie mängijate kohta oli kiitew, mida ta kohalt ajakirjandus filfeeris. Ei tahtud uskuda, et Eestis tennis-mäng jarnafel kõrgusel seisab. Hiljem, akad. sõbrusolümpiaadil Tartu — Darmstadt, tõendasid eestlased teistkordselt meie tennislasei kõrgust, võites Darmstadt'i parimaid.

Tennisolümpiaadile järgnesid ujumine, jalgpall, vehklemine ning rugby. Kõrme! esimesel ajal tuli ülekaalutaks võitlasei Itaalia üliõpilastond, kuni rugby Prantsusmaa võitis.

Kerejõustikuga algasid aga olümpia-

Darmstadt'i staadion.

Pahemal — suur võistlusväli, paremal — ujumisbassein, kõrval — harjutusväljad.

IX EDUSTUSE KOOSOLEKUID.

IX Edustuse 4. koosolek
29. aprillil 1930.

Koos 27 kaasvõitlejat.

Päevakorras: Protokoll, 1930/31 a. eelarve muutmise, tegevuskava, valimised (SELL-i konverentsi saadikud, jne), läbirääkimised.

Juhatab ksv! Paalman, protokollib ksv! E. Veidenbaum.

1.

Protokoll võetakse vastu 24 poolt häälega, vastu ei olda, olgugi et ksv! Tubarik seda liiga konspetsiivseks pidas, kuid mingisugusi olulisi parandusi ei esitanud.

2.

Ksv! Paalman teatab, et üliõpilaskonna kulude ja tulude tasakaalustamiseks on koostatud peale korraliste veel erakorraliste tulude ja kulude eelarve. Korraline tulude ja kulude eelarve oli vastu võetud eelmise Edustuse poolt 16.000 krooni suuruses. Ülikooli valitsuse poolt on seda kärbitud 2000 krooni võrra. Ju-

hatuse eelarvet kärpinud ja esitab Edustusele tasakaalus 14.000 krooni Teeb ettepaneku arutada põhjenduste järele.

Ksv! Tubarik — eelarvet ei saa niiviisi arutusele võtta. Puuduvad võrdluseks vajalikud toimkondade aruanded, millised on nõuetavad ka Ülikooli Valitsuse poolt.

Ksv! Paalman — eelarve 1930/31 on juba Edustuse poolt kinnitatud, tänase koosoleku päevakorras on ainult muutmise tarvilikkudes piirides.

Ksv! Tubarik ei ole sellega rahul ja esitab ettepaneku eelarve juhatusele tagasi anda täiendamiseks.

Ksv! Muhel — Teen ettepaneku korra juurde minna ja asuda eelarve arutamisele. Ei leia vajaliku raisata aega selleks, et ühele ksv! selgeks teha, et eelarve pole esitatud nii nagu tema seda tahab.

Ksv! Paalman paneb küsimuse hääletusele, mille vastu protesteerib ksv! Tubarik. Ettepanek saab poolt 25, vastu 1, seega läbi läinud.

Laekur kannab ette eelarve muudetuli üksikute punktite kaupa P. 1. Teenistustasu: ksv! Muhel — Suuremaid kärpimisi on saadud teha just selles osas. Kärbitud on alalise sekretäri ja käsiraamatukoguhoidja palgast pool, sest neid ei saa ametisse palgata enne sügissemestrit. Sellega kokku hoitud Kr. 400. —

Ksv! Tubarik — Seni oli Üliõpilaskonnal palgaline asjaajaja, nüüd on kavatsed juurde palgata sekretär, kes tuleb maksma 500 krooni. Kuna tänavu on sekretärid kõik ametisse valitud isiku tubliduse alusel, siis peaks nad küllalt suutma ära teha seda tööd. (Vahehüüte ksv! Kallitsalt — vahest ksv! Tubarik jõuaks).

Ksv! Muhel — Siin on tegemist põhimõttelise küsimusega, kas valgelis sekretäri ametisse seada või mitte. Põhimõtteliselt on selle kohta seisukoht juba varem võetud ja vastu rääkima oleks pidanud siis, kui oli eelarve esmakordselt arutusel.

piiaadi palatvamad päetvad. Kui eel-
fääivad wõiffilufed avamänguna tundu-
fid, puhfes ofümpiaad löffele alles nüüd.
Iga rahvius tajfis end wõiftjate rida-
desse juruda, end matsma panna.
Wõidu faatvutamifets ei hoolitüd palju
fa abinõude walfikul. Paljud üliõpilaf-
fonnaad, fel wõidu walfjatvated fahvata-
tud, toopteerifid oma maa parimaid fport-
lafafi — mitteüliõpilafafi, et findufufada
omale enam-wähem autwäärfema tofa.

Saatvutufufel ei jätnud fergejõufufufi
alad midagi foovivada, mis fa arufaadafv,
fui tuletada waid meelde ofafwõitvate
rahvufaste arivu, et Lääne-Euroopaf,
teifefel maadefel fonelemata, on üliõpilaf-
fufed need, fes moodufatvaf fergejõufufufi
efiidi.

Wõidu faatvutamifets oli tartviffil
rahvufufufafhelifse ftaffifi fuulufv tagafjärg.
Nüi tulifdi wõiftjafif fflmapafiffvate faat-
vutufufega fportlafafed, felledef 90% waf-
remalt tuntud. Ninfaf eeflafafena wõift-
les fergejõufufufus fõv! Feldman. Ketta-
heites, fus wõiftles 40 meefel, tuli Feld-
man tagafjärfega 43,97 m. teifefel maha
jättes tuntumateff ameeriffafef Leby un-
garlafafef Darany' ning fafefafef Sieberfi.

Effimefets tuli foomfane Waalamo —
45,07, funa foimandafes jäi ungarlane
Darany — 43,49. Kui Soome, Eefafi ja
Ungarfi fipud wõidu puhul maafi fõm-
mati, teatati häälefõwendafjaga, et fetta-
heite wõiftfid Soome-Ugri rahvufad, mida
fa Saffa afafirjanduf märkfmata ei jät-
nüd.

Udfifefel tuli fergejõufufufus wõiftjafes
Saffa üliõpilafufund, teifefel Jaapani
ning foimandafes Soome.

Eefafi faatvutafes Poolafga, fes 18
wõiftflefjaga eifnes, wõrfjefel punkte ja
nimelf 5, funa Eefafefes oma 24 wõift-
lefjaga waid 2 punktiga pidi leppima.

X. Feldman.

Toimetusele saadetud.

P. Bonfante, Rooma õiguse ajalugu.

3-nda täiendatud väljaande järgi autori loal tõlkinud Ernst Ein, Tartu Ülikooli õigusteaduskonna õppeülesandetähtja. Tartu, 1930. Akadeemilise Kooperatiivi kirjastus. 528 + XII lk. + analüütiline nimestik. Hind 8,75 krooni.

Neil päevil ilmus Tartu Ülikooli õigusteaduskonna rooma õiguse ajaloo õppejõu E. Ein'i tõlkes Rooma Ülikooli sama aine professori teos „Rooma õiguse ajalugu.“

P. Bonfante, kelle seljataga juba 40 a. õppetgevus, on teaduseilmas tunnimis nimi. Eriti oma monograafiliste uurimustega ja rea sünteetiliste teostega rooma õiguse alal.

„Sisuliselt on Bonfante teadust rikastanud mitte ainult hulga uute saavutistega, vaid meetodi tarvitusele võtmisega õiguseajaloos, mida ta kutsub orgaaniliseks ehk naturalistiliseks meetodiks. Seda tarvitades on ta jõudnud uute kontseptsioonide loomiseni rooma õiguse põhiinstituuptide algmete suhtes. Suurem osa tema vaateid on Itaalias pea kõigi teadlaste poolt vastu võetud ja viimasel ajal võib märgata nende levikut ka teispool Alpe“ — kirjutab tõlkija E. Ein raamatu eessõnas.

Tõlkija kui tegelik eesti Ülikooli selle ala õppejõud on eestikeelse väljaande korraldanud vastavalt meie õppekavadele

ja loengute ulatusele. Selleks on välja jäetud üksikud meile vähem olulisi osad ja laiendatud eraõiguse osa klassikalises ajafjärgus.

Seega on teos täielikult vastav üliõpilastele tarvituseks aine omandamisel kui ka omapärase uurimuseks ja autoriteetse allikana ning käsiraamatuna õigusteadlastele, ajaloolastele ja teistele asjast huvitatuile.

Käsitamise hõlbustamiseks on raamatu lõppu paigutatud analüütiline nimestik.

„Hochschule und Ausland.“

Monatsschrift für Wissenschaft und Kulturelles Leben.

Berliini Kultuurpolitilise Seltsi poolt välja antav kuukiri „Hochschule und Ausland“, käsitledes peamiselt vaimlisi ja kultuurilisi suhteid eri rahvaste juures ja pidades silmas eriti üliõpilaste ja ülikoolide elu eri maades — fõhiks aegajalt aseneda ka meie üliõpilase lugemislauale. Äfsja ilmunud augustikuu numbrist mainitagu kirjutisi nagu „Ülikoolid Lõuna-Afrikas“, „Austraalia ülikoolide elu“, „Saksa ja inglise üliõpilane“ j. t. Lisaks neile on avaldatud terve rida lähemaid teateid mimesuguste maade üliõpilastest ja ülikoolidest.

Tartu Üliõpilaskonna Söögisaal

Üliõpilasmajas, I korral.

Avatud kella 9—21.

Saadaval hommiku, lõuna- ja õhtusöögid.

- P. 1. — võetakse vastu 3380 kr. suuruses.
 P. 2. Majapidamine — võetakse vastu 2425.20 kr. suuruses.
 P. 3. Vallasvara — võetakse vastu 900 kr. suuruses.
 P. 4. Ametisõidud — võetakse vastu 800 kr. suuruses.
 P. 5. Kantseleikulud — võetakse vastu 940 kr. suuruses.
 P. 6. Kultuurilised toetused.

Selle osas ei ole ksv! Tubarik, endine lugemislaua toimk. juhataja, rahul lugemislaua toimkonna eelarvega, olgugi et ta ise selle koostamisest osa võitis. Tahab näha ümberkorraldamist.

Ksv! Marmor — Lugemislauad on jäänud viimasel ajal kehvaks. Juhatuses on olnud arutusel, et lugemislauad tuleks ümber korraldada. Puuduvad isegi soome ajalehed.

Ksv! Tubarik — Soome ajakirjad on jäänud ära sellepärast, et on tellitud Akad. Kooperatiivi kaudu — teadmata põhjustel pole saadetud.

P. 6 võetakse vastu 5220.— kr. suuruses. P. 7 ja 8 Esitus ja ettenägemata kulud võet vastu 354.80 kr. suuruses. Sellega on üliõpilaskonna 1930/31. a. eelarve tasakaalus ülikoolilt saadud toetusega kr. 14000.— suuruses.

Erakorraliste tulude ja kulude eelarve, koostatud esimest korda Üliõpilaskonna ajaloos, võetakse vastu kr. 4800.— suuruses. Tulud on selles ette nähtud: hoiussummade 9/10%, üliõpilasmaja kasuta-

misesi, toetusnädalast, pidudest ja muist ettevõtteist, toetusist. Kulude peaosas langeb haigekassa fondile — milline on kr. 3500.—, siis kirjastusfondile 250.— kr. ja ülejäänud osa üliõpilaskonna pidustusteks ja ettenägemata kuludeks.

3.

Tegevuskava arutamine venib kaunis pikale, sest opositsiooni poolt ei peeta võimalikuks, et Üliõpilaskonna Edustuse tegevuskava võiks olla ilma erilise punktiit karskuse jaoks. Siiski võetakse tegevuskava ilma selle täiendusega vastu, kusjuures ksv. Vahrberg esitab hääletusmotiiviks järgmist: Üliõpilaskond, kui organisatsioon, on seni põhimõtteliselt karskel alusel seisnud ja on toetanud vastavaid organisatsioone nii rahaliselt kui ka kaastööga. Kuna esitatud punkt sisuliselt eneses midagi uut ei sisalda ega ka tegelikke ülesandeid suuremal määral ette ei näe, on selle sissetoomine tegevuskava tarbetu ja hääletan sellele vastu. Täiendusettepanek saab poolt 3 ja vastu 15 häält. Kogu tegevuskava võetakse juhatuses poolt koostatud kujul vastu — poolt 16 ja erap. 1.

4.

SELL-i konverentsile peetakse soovitatavaks saata rohkem esindajaid kui ainult üks igasse komisjoni. Et eelarve ei luba suuri kulusid teha esindajate saatmiseks, otsustatakse ka stipendiaadid selleks tööle rakendada,

Esindajateks valitakse ksv! ksv! Parek, Karro, Leemann, Paalman, Vahrberg, Leesment ja Treufeldt.

5.

Läbirääkimiste all arutatakse Akadeemilise Arstiiteaduse Seltsi kirja ja jüriöö pidustuste küsimust.

Akadeemiline Arstiiteaduse Selts paneb ette Üliõpilaskonna Juhatusete võtta enda peale korraldus üliõpilaste terviselise ülevaatuse korraldamise. Juhatus on seda küsimust arutanud ja pooldab selle elluviimiseks moodustada segakomisjoni, kuhu kuuluksid Ülikooli Nõukogu, Akad. Arstiiteaduse Seltsi, Arstiiteaduskonna ja Üliõpilaskonna Juhatuses esindajad. Pooldatakse.

Jüriöö rongikäigust osavõtuks on saanud kutse Üliõpilaskonna Juhatus, kuid asus selles eitavale seisukohale. Juhatuses poolt on koostatud seletuskiri, (kiri avaldatud „Üliõpilaslasi“ nr. 7. 1930).

IX Edustuse 5. koosolek

6. V 30., kell 21.

Koos 26 Edustuse liiget. Juhatavad ksv! Paalman ja ksv! Karro (viimane abiesimehe puudumisel koosoleku poolt valitud), protokollib ksv! Rutoff.

Päevakorras: 1) Protokoll, 2) Eelarve, 3) Valimised, 4) CIE spordivõistlustest osavõtu küsimus, 5) Toetusnädala aruanne, 6) Juhatuses ja toimkondade arviline koosseis, 7) Läbirääkimisi.

Akadeemilisi teateid.

Ülikooli lõpetasid kevadsemestri lõpul.

Usuteaduskonnas: August Pähn ja Hans Rebane.

Õigusteaduskonnas: Hans-Karl Ainson (cum laude), Juhan Karolin, Jaan Karu, Jaan Koni, Ed.-Alfred Kuba, Illarion Kummel, Ilmar Lill (cum laude), Heinrich Lõoke-Peegel, Vilhelm Marder, Ernst Murs, Leo Must, Valter Männik (cum laude), Voldemar Mühlberg, Karl Nõu, Albrecht Pilmann, Karl Plaks, Vladimir Rooberg, Eduard Sahkenberg, Rudolf Selge, Anton Simmo, Heinrich Veber, Ferdinand Velner (cum laude), Aleksander Viilup ja Adolf Virma.

Majandusteaduse osakonnas: Paul Eeck, Alfred Esias, Artur Klein, Arved Kleinberg, Lisette Koikas, Eduard Kraut, Herman Kreevik, Leida Kuttii (+), Ralf Lemberg, Gerson Lipavski, Elmar Lugus, Oskar Luik, Gustav Palm, Siegfried Pant, Albert Piirand, Jaan Purga, Heinrich Püll, Voldemar Reimer, Otto Riisberg, Paul Saretok, Albert Silbergleich, Adolf Simson, Artur Sukk, Ernst Taul, Ella Tilk ja Sinaida Verhoustinski.

Arstiiteaduskonnas: Ralf Armsen, Joh. Beifelt, Alfred Bergman, Moses Friedman, Aleksei Grigorjev, Aleksander Heine, Valter Kaulin (cum laude), Aleksei Luškov-Larionov (cum laude), Boris Pšenišnikov, Theodor Rechn, Martin Rosenfeldt, Georg Rostovtzev, Voldemar Sander, Anna Tisler, Herbert Tomberg, August Treumuth, Selma Veisserik (cum laude), Salme Viesel ja Lisbeth Vutt.

Rohuteaduse osakonnas: Artur Jürvetson (mag. pharm.).

Filosoofiateaduskonnas: Evald-Valentin Blumfeldt (mag. phil. — ajaloolal), Marta Kesner (üldajalugu), Alfred Kivirähk (pedagoogika), Aleksander Kurvits (mag. phil.), Aksel Plath (mag. phil.) ja Konstantin Vanik (mag. phil. — ajaloolal).

Matemaatika-loodusteaduskonnas: Gunnar Frantz (keemia), Hildegard Hain (mag. chem.), Osvald Hallik (keemia), Sylvia Krasstin (mag. bot.), Elisabet Masing (keemia alal — cum laude), Herbert Muišnek (mag. math.), Marie Murka (loodusteadus), Olga Põderon (loodusteadus), Joh. Põlluman (mag. chem.), Arnold Tudeberg (mag. math.) ja Harald Ühtegi (keemia).

Metsaasjanduse osakonnas: Eduard Viirok (cum laude).

Ed. Aunapi doktoripromotsioon.

23. mail kaitses ülikooli aulas drnd. Ed. Aunap oma doktoriväitekirja: „Roti parofiserakkude tuum, ergutoplasma, mitokondrid ja vakuoom“, omandades dr. med. kraadi. Oponentideks olid prof. Kull, prof. A. Valdes ja eradots. Veinberg.

Ed. Aunap on sündinud 27. juulil 1880 Viljandis. Õppinud 1900—1908 Pärnu gümnaasiumis. Lõpetas 1925. a. Tartu ülikooli arstiiteaduskonna. Teotseb praegu ülikooli anatoomikumi prosektorina.

Robert Sinka doktoripromotsioon.

Möödunud kevadel — 24. mail kaitses drnd. Robert Sinka oma doktori dissertatsiooni teemal „Lastejahudega tekitatud merisigade skorbuidist“ — omandades sellega dr. med. kraadi. Oponentideks olid prof. A. Lütts ja prof. H. Koppel.

Robert Sinka on sündinud 14. augustil 1894 Tallinnas. Õppis Tallinna linnakoolis ja hiljem Tallinna Nikolai gümnaasiumis, mille 1914. a. kuldaurahaga lõpetas. 1914—1918 õppis Peterburis arstiiteaduse akadeemias, siirdus seal hiljem Tartu ülikooli arstiiteaduskonda, mille lõpetas 1921. a. detsembris. 1922. a. peale teotseb Tartu emade ja laste nõuande punktis ning lastekliinikus.

1. Eelmise Edustuse koosoleku protokollil kannab ette ksv! Veidenbaum. Ksv! Tubarik heidab protokolliljale ette, et protokoll on liiga lühidalt kirjutatud ja mõned andmed on valesti märgitud.

ksv! Veidenbaum: Räägitakse, et midagi on vist nii või teisiti Paalman sellepärast täpsemad ütelsi, kus ja mis on valesti. Võib olla ju, et ütteleja on midagi teisiti mõelnud, protokollilja saab protokollida ainult seda, mis ta ütleb.

ksv! Huik: Muidugi sekretärid ei saa sõna-sõnal protokollida, kuid siin on peamõtteidki jäetud kõrvale. Näit. on ksv! Pärtelpoja lause jäetud välja on toodud ainult minu vastuväide. Ka ei ole karskuseküsimuse hääletuse juures protokollitud erapooltuid.

Protokoll võetakse vastu.

2. Üliõpilaskonna 1931/32. aasta korraliste kulude eelarve oli laiali saadetud juhatuse poolt kr. 18500.— suuruses, mis näeb kulusi ette üksikülaladel järgmiselt: 1. Teenistustasu kr. 4170.—, 2. majapidamine kr. 2648.59, 3. vallasvara kr. 2050.—, 4. Ametisõidud kr. 900.—, 5. Asjaajamise kulud kr. 1000.—, 6. Kultuurilised toetused kr. 7100.—, 7. Esituskulud kr. 200.—, 8. Eftenägemata kulud kr. 431.41.

Eelarvet arutatakse punktide kaupa, milledest muutmatalet vastu võetakse esimesed viis punkti. Kuuenda punkti juures peatatakse pikevalt. Ksv! Tubarik teeb ettepaneku, võtta eelarvesse õppelaenu fondi asu-

tamiseks kr. 1000.—. Ettepanek saab poolt 3, vastu 12 ja erap. 5 häält. Otsustatakse see summa ette näha erakorraliste tulude eelarves.

Kogu eelarve saab poolt 19 ja vastu 3 häält.

3. Ksv! Paalman: Esimesena tuleb valida „Üliõpilaslehe“ tegevtoimetaja. Koht on kuulutatud vakantsiks juba enne jõuluid, kuid senini on puudunud „Üliõpilaslehe“ toimetuse seisukoht. Nüüd on toimetuse esitanud juhatusele kaks kandidaati: vil! Mihkla ja ksv! Karro ning leiab mõlemad olevat vastuvõetavad. Juhatuse esitab mõlemad kandidaadid Edustusele.

Ksv! Marmor: „Üliõpilasleht“ on olnud ikka Üliõpilaskonna valulapseks, nii ilmeti kui puht majanduslikult. See viimane on tähtis — Üliõpilaskond ei saa toetussummat suurendada, see jääb tegevtoimetaja korraldada. Praeguse tegevtoimetaja ajal ei ole „Üliõpilaslehe“ majanduslikud asjad kuigi korras. Ilmelise külje eest on eelmise toimetuse ajal hoolitsenud peasislikult peatoimetaja kes oli kuigi sihilik, siiski hea ajakirjanik. Teine kandidaat suudaks „Üliõpilaslehte“ viia paremasse seisukorda

Ksv! Tubarik: Siin minnakse välja vil! Mihkla mahategemisele. Esimest korda kuulen, et vil! Mihkla pole sünnis sellele kohale. Ega tegevtoimetaja ei saa lehte elavaks teha, see oleneb Üliõpilaskonnast.

Ksv! Marmor: Tegevtoimetaja

peab muretsema kaastööd, kas vil! Mihkla teeb seda?

Ksv! Tubarik: Miks ei tee.

Ksv! Marmor: Kahju, et siin ei ole ksv! Libe või Roos!

Hääletusel saab: vil! Mihkla poolt 3, vastu 8, erap. 9 häält. Ksv! Karro poolt 11, erap. 9 häält, seega valitud „Üliõpilaslehe“ tegevtoimetajaks ksv! Karro.

Ksv! Karro asemele SELL-i konverentsile valitakse ksv! Roos.

CIE kongressile valitakse Üliõpilaskonna esindajaks ksv! Paalman. Kirjastustoimkond, mille volitused eelmise Edustusega lõppesid, valitakse endises koosseisus tagasi.

4. Ksv! Paalman teatab, et SELL-i spordikomisjonis on arutatud ka CIE olümpiaadist osavõtu küsimust. Peetakse soovitavaks meie sportlaste sinnaaastimist. Kuludeks on ette nähtud kr. 300.—, milline kaetakse SELL-i spordiolümpiaadi loodetavast ülejäägist. Et asi kiire iseloomuga, antakse juhatusele selle küsimuse otsusiamiseks volitus. Poolt 16 häält.

Päevakorra punkt 5 ja 6 on avaldatud eelmises „Üliõpilaslehe“ numbris. Läbirääkimiste all teatab esimees Ungari haridusministri kraahv Klebelsbergi küllatulekust 8. V Tartus. Palub Edustuse liikmeid hoolitseda, et jaa- mas vastu võimas ja ära saatmas oleks rohkel arvul kaasvõitlejaid.

Ksv! Vahrberg tõstab üles kvoorumis küsimuse. Esimees konstateerib kvooriumi puudumist ja lõpetab koosoleku kl 1.40.

F. Bormanni doktoripromotsioon.

9. aprillil kaitses drnd. Feliks Bormann oma doktoriväitekirja: „Terapeutilisi kogemusi sarlaki ravimiseerumiga.“ Oponentideks olid prof. E. Masing, dots. V. Vadi ja eradots. F. Lepp.

F. Bormann on sündinud 6. juulil 1901 Peterburis. Astus 1919. a. sügisel Tartu ülikooli arstiteaduskonda, mille lõpetas 1924. a. — cum laude. Oli füsioloogia instituudi nooremaks assistendiks. Praegu tegev Tallinna linna nakkavate haiguste haiglas.

Ülikooli majandusprorektoriks

valiti senine prorektor prof. H. Jaakon kolmeks aastaks edasi.

Dr. med. Alb. Valdes

kinnitati üldise patoloogija ja patoloogilise anatoomia õppetoolile korraliseks professoriks.

Dots. dr. Bernhard Jürgens,

senine kehakasvatuse instituudi ajutine juhataja valiti sama instituudi juhatajaks.

Prof. H. Riikoja

valiti uueks matemaatika-loodusteaduskonna dekaaniks senise dekaani dots. H. Perlitza asemele arvates 21. juulist kuni 1. märtsini 1931.

Uus rootsi keele ja kirjanduse professor

hr. Per Wieselgren on teatanud ülikooli valitsusele, et tema augusti lõpul oma ametikohuste täitmisele asub.

Korp! Sakala stipendiumi

saajaks Tartu ülikooli juures eeloleval semestril valiti üliõp. Jorma Korpela.

SELL-i olümpiaadi,

mille kavas on kergejõustik ja jalgpall peetakse tänavu Tallinnas 13. ja 14. septembril. Osavõtjaid on loota kõigist SELL-i maadest, samuti võtab seekord esmakordselt osa Poola — nii siis kevadise SELL-i konverentsi tulemuse esimene reaalne teostis. Jalgpallis on seni ennast üles andnud Soome ja Leedu.

Üliõpilaste Hõimuesindus.

Kevadsemestri lõpul kutsus Hõimuklubi üliõpilasmajaja organisatsioonide esindajate koosoleku kokku, et otsustada hõimutöö keskorgani asutamist. Selleks oli saadetud, vahepeal valitud toimikonna koostatud kava kõigile organisatsioonidele.

Terava arvustuse alla võetakse eriorganisatsiooni kava. Osa esindajaid ei pooldaäärase uue asutise ellukutsumist, vaid näeksid nende ülesannete täitmist Hõimuklubi poolt. Hiljem lepiti sellega, kui Hõimuklubi ei pea end küllalt võimeliseks üksi neid ülesandeid täita. Kavas muudetakse punktid, mis näevad ette ühe organisatsiooni esindajate arvu olenevust Hõimuklubis olevate liikmete arvust ja õiguse otsuseid teha, mis oleksid sunduslikud ühelegi organisatsioonile. Uue hõimutöö keskorgani nimeks saab „Hõimuesindus“, kuhu kuulub igast üliõpilasorganisatsioonist üks esindaja ja Hõimuklubi juhatus.

Vastutav toimetaja: Erich Siil. Tegevtoimetaja: Bertram Karro. Liige: Jaan Ots. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

KOLMAS TARTU LAENU- JA HOIU-ÜHISUS

Tartus, Suurturg 8. Juhatuses telefon 11-13. Üldtelefon 99.

Aktiva.		Ärisesis 1. augustil 1930. a.	Passiva.	
Kassa ja jooksvad arved teistes pankades	Kr.	88.685,85	Osamaksud	Kr. 205.576,97
Väärtpaberid	"	16.262,40	Tagavarakapitalid	" 33.170,31
Laenud	"	2.876.685,98	Hoiusummad	" 1.996.586,20
Korrespondendid „Loro“	"	24.991,02	Asunikkude ja riikliste laenude kontokorrent	" 189.289,32
" „Nostro“	"	1.954,33	Kontokorrent ja vekslite rediskont	" 452.869,43
Vallasvara	"	13.454,30	Korrespondendid „Loro“	" 555,64
Garantiid	"	179.437,90	" „Nostro“	" 29.500,84
Muud aktivad	"	29.473,29	Garantiid	" 179.437,90
Makstud prots. ja komisjon	"	49.641,12	Muud passivad	" 40.305,80
Kulud	"	53.665,16	Saadud protsendid ja komisjon	" 206.958,94
		<u>3.334.251,35</u>		<u>3.334.251,35</u>

Ühisus võtab raha hoiule, annab laenusid ja toimetab kõiki panga operatsioone.

Liikmete vastastikune vastutussumma on Kr. 1.027.884,85.

JUHATUS.

**Tartu Üliõpilaskonna
kogumiskoht
on**

Kohvik ja kondiitriäri

E. Raudsepp

Lossi tän. 1.

Muusika 5—8 p. l.

Kõik ettevõtted

kuulutavad

„Üliõpilaslehes“,

sest

„Üliõpilaslehte“ loeb kogu akadeemiline pere.

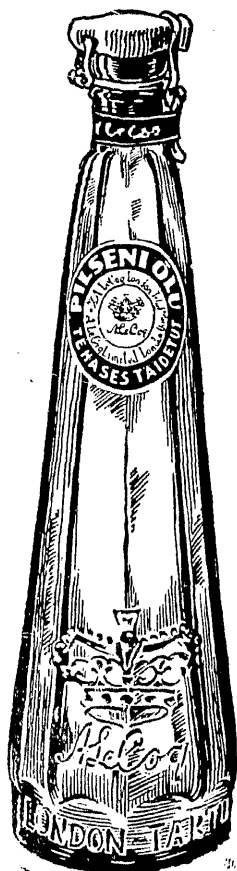
Kuulutuse hinnad:

Kaane küljed, tekstile celnev lehekülj ja teksti sees à kr. 60.— lehekülj. Esimene kuulutuse külj ja tekstile järgnev lehekülj à kr. 50.— Teised kuulutuse küljed à kr. 40.—

Korduvad kuulutused hinnaalandusega:

2 korda — 10⁰/₀, 3 k — 15⁰/₀, 4—5 k. — 20⁰/₀, 6 ja enamkordsed — 25⁰/₀.

„Üliõpilaslehte“ toimetused asub Tartus, Üliõpilasmajas III kord. Kõnetunnid teisip. ja laup. kl. 15—16.

A.-s. A. LE COQ'i

London - Tartu

õllevabriku

õlu ja porter,

ning keedetud mõdu, limonad, sooda, selters -
tuntud headuses.

AINULT REMEDIA

ILUDUSKREEM

«BRISE IDEALE»

annab Teie ihunahale õrna
meeldiva valge nooruse jume
Karbis, tuub 55 snt.

KÖLNI VESI

«BRISE IDEALE»

madal pudel . . . Kr. 1.30
kõrge pudel . . . Kr. 1.90

PUUDER

«BRISE IDEALE»

kõide suurema katteõuga
karp 55 snt.

«BRISE IDEALE»

on kõige meeldivam nüüdis-
aja moelõhn.

SAADAVAL PAREMATES VASTAVATES
MÜÜGIKOHIADES.

DAAMIDE,
HÄRRADE,
JA TEAATRI

COIFFEUR J. LUKSEP.
TARTUS, KÜÜNI 3.

- Alandatud töhinnad -

Habemeajamine	20 s.
Juukselõikamine	40 „
Lokkimine	50 „
Manicure	75 „
Kulmude ja ripsmete värvimine	50 „
jne. jne.	

Äris töötavad ainult täiesti vilunud diplomeeritud tööjõud. Eeskujuline puhtus. Ootamist ei ole.

Kõige austusega J. LUKSEP.

„POLARIS“

EESTI KINNITUS-AKTSIA-SELTS.

Võtab vastu järgmisi kinnitusi: tule-, murdvarguse-, veo-,
väärtisaadete-, kasko- (laevakerede) ja klaasi-kinnitusi.

Seltsi põhi- ja tagavarakapitalid ületavad **Kr. 740.000.—**.
Seltsi asutamisesest peale on kahjude eest välja makstud kokku **Kr. 3.099.022,01.**
Soliidne edasikinnitus! Kahjud likvideeritakse viivitamata!

JUHATUS asub Tallinnas, Vana Viru tän. nr. 12. Kõnetraat 14-41, 7-38.
Telegr.-aadress: „POLARIS“.

OSAKOND asub Tartus, Lihaturg nr. 7. Kõnetraat 6-75.

Agendid kõigis linnades ja maakohtades.

Suvejalanõud kummitaldadega

kaubamärgiga

„SAVIO-TREUGOLNIK“

Soomes

ja kodumaa tööstuse „PÕHJALA“

kaubamärgiga

alati suurel arvul saadaval laost.

Ainuesindaja

TALLINNA MANUFAKTUUR JA KAUBANDUSE A. - S.

Tallinn, Kinga 6/8.

Telef. 10-59, 6-90, 26-89.

„AKVA“

TALLINN
Vaimu 1
telef. 6-19.

alkohoolita likööri ekstraktid ja karas-
tavad joogid, samuti kui ka algupärane

SIDRONI SOODA

on oma tuntud häduse tõttu võistluseta!

„AKVA“

A. JOSSET

Asutatud 1895. a.

TARTUS, KÜÜNI TÄNAV 4

PIDU-, TÄNAVA
JA SELTSKONNA

JALANÕUD

tuntud headuses.

„Üliõpilaslehe“
toimetus ja talitus

avatud teisip. ja laupäeval
kella 15-16.

Üliõpilasruumi III kord.

Saadaval 1914, 1915, 1916, 1920-1929
aastakäigud ja üksiknumbreid.

Vanemad aastakäigud 20% hinnaalandusega.

Täieline revolutsioon tubakaturul

Enne paberossid I sort 25 tükki 25 senti

Nüüd paberossid I sorti

„Savoy“ ja „India“

25 tükki ainult 20 senti.

Suitsetajad! Teil on nüüd võima-
lus head suitsu nautida ja seal-
juures tublisti raha kokku hoida.

Saada igalpool.

Tubakatehased A.-s. „Sirena“ ja „Tubak“.

!! Ostke ainult kodumaal valmistatud kaupu !!

A.-S. „RAUANIIT“ Tallinnas

VALMISTAB:

Korporatsioonipaelu,
Meester. trikoo-pesu,
Vörksärke,
Spordisärke,
Kaelasidemeid
Sokke jne. jne.

Nõudke igal pool meie kaupu, sest nad on valmistatud kõrgeväärtuslikust materjalist ning hinna poolest odavad.

Tellige meilt korporatsioonipaelu.

SAADA ÜLE EESTI.

SAADA ÜLE EESTI.

KAUBA PANK A.-S. Tartus

Suurturg nr. 12, omas majas.

Asutatud 1905. aastal.

Telefonid nr. 9 ja 209.

Kinnitusosak. nr. 183.

*

Põhikapital

Kr. 200.000.—

Eri- ja tagavarakapitalid üle „ 148.000.—

Toimetab kõiki pangaoperatsioone.

KINNITUS A.-S. EESTI LLOYDI PEAGENTUUR.

Tule-, elu-, veo- ja õnnetusjuhuste Kinnitus.

Kogu tudengkond ostab
moe-, pudu- ja pesukaubad
ainult
VENN. LEPP'a ärist

Tartus, Kaubahoovis nr. 2, telef. nr. 4-81 ja
Promenadi nr. 2, telef. 13-54

sest seal on alaliselt

kõige suurem ja rikkalikum valik
uutest hooaja kaupadest, nagu: kaabud, jumperid, pesu
jne. jne.

Hinnad võistluseta.

Üliõpilastele hinnaalandus.

VÄRSKE JA LÕBUS MEELEOLU

tudengite organisatsioonide peoõhtutel ja olengutel on ainult
siis, kui nende laual ei puudu

E. T. K.

» **KILUD ja SPROTID** «

Oma headuse poolest on need kaubad saanud
kõikide üldtunnustuse. / / Nõudke igalt poolt.

*

Pealadu: E. T. K.

TALLINN, Lai t. 39/41.

(Eesti Tarvitajate Keskühisus.)

HARULADU:

Tartus, Maarjamõisa tään. 21.

Sukki, Pitse,
Lastesukki, Paelu,
Sokke, Laudlinu,
Trikood, Spordi
ülikondi

Siidi, poolsiidi ja villaseid
KLEIDI-, PESU- ja
VOODRIRIIDEID

Serge, Crépe sa-
Crépine, tin,
Rips, Dekoratsi-
Taft, ooni riie,
Schoti taft, Mööbli riie,
Crépe de Velantini,
chine, Milanaise jne.

KAUBAD VARUSTATUD
VABRIKU MÄRGIGA JA
SAADAVAL ÜLE MAA.

OSKAR KILGAS

TALLINN, VOLTA 3.

Kohale jõudnud viimased
moeuudised

solliidses ja fantastilises mait-
ses kodumaa ja inglise

meesterahva
ülikonna-,
palitu- ja
püksiriietest.

Suurem partii minevasest hooajast
järele jäänud meesterahva ülikonna-
riideid müüakse

40—50 %

hinnaalandusega.

*Hinnad ja valik võistluseta.
Oma eesõigustatud mustrid.*

M. Jänes'e

suuräri

Asutatud 1899. a.

Tartus, Kaubahoov 10-11-12.
Telef. 5-91.

Hind 30 senti.